

Briselē, 13.7.2016.
COM(2016) 466 final

2016/0223 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu, un ar ko veic grozījumus Padomes 2003. gada 25. novembra Direktīvā 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Priekšlikuma konteksts un pamatojums

Eiropas Savienība strādā, lai izveidotu integrētu, ilgtspējīgu un visaptverošu ES migrācijas politiku, kuras pamatā ir solidaritāte un taisnīgs atbildības sadalījums un kura var efektīvi darboties gan ierastos, gan krīzes apstākļos. Kopš Eiropas programmas migrācijas jomā pieņemšanas¹ Eiropas Komisija ir strādājusi ar mērķi īstenot pasākumus, lai risinātu gan īstermiņa, gan ilgtermiņa problēmas, kas saistītas ar migrācijas plūsmu efektīvu un visaptverošu pārvaldību.

Kopējās Eiropas patvēruma sistēmas pamatā ir noteikumi, saskaņā ar kuriem nosaka dalībvalsti, kura atbild par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem (tostarp patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu datubāzi), vienotus standartus patvēruma sniegšanai, uzņemšanas nosacījumus, starptautiskās aizsardzības saņēmēju atzīšanu un aizsardzību. Papildus tam Eiropas Patvēruma atbalsta birojs nodrošina palīdzību dalībvalstīm Kopējās Eiropas patvēruma sistēmas ieviešanā.

Lai gan ir sasniegts ievērojams progress Kopējās Eiropas patvēruma sistēmas izveidē, joprojām pastāv ievērojamas atšķirības starp dalībvalstīm attiecībā uz izmantoto procedūru, pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas nosacījumiem, atzīšanas rādītājiem un starptautiskās aizsardzības saņēmējiem nodrošinātās aizsardzības veidu. Šīs atšķirības veicina sekundāro pārvietošanos un izdevīgāku patvēruma noteikumu meklēšanu, rada pievilksanas faktorus un galu galā izraisa atbildības nevienmērīgu sadalījumu starp dalībvalstīm palīdzības sniegšanā tiem, kam tā nepieciešama.

Pēdējā laika lielapjoma migrācijas plūsmas ir parādījušas, ka Eiropai ir vajadzīga iedarbīga un efektīva patvēruma sistēma, kas spēj nodrošināt godīgu un ilgtspējīgu atbildības sadali dalībvalstu starpā, nodrošināt pietiekamus un pienācīgus uzņemšanas apstākļus visā ES, ātri un efektīvi apstrādāt ES iesniegtos patvēruma pieteikumus un nodrošināt pieņemto lēmumu kvalitāti, lai tie, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība, to tiešām saņemtu. Tajā pašā laikā ES ir jārisina jautājums par neatbilstīgu un bīstamu pārvietošanos un jāizskauž kontrabandistu biznesa modelis. Šai nolūkā, no vienas puses, ātri jāizskata to personu patvēruma pieprasījumi, kuras nav tiesīgas saņemt starptautisku aizsardzību, un šādi migranti pēc tam ir ātri jānosūta atpakaļ. No otras puses, ir jāatver droši un likumīgi ceļi uz ES tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir nepieciešama aizsardzība. Tā ir arī daļa no plašākas sadarbības ar prioritārajām izcelsmes un tranzīta valstīm.

Komisija 2016. gada 6. aprīlī paziņojumā “Ceļā uz kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reformu un labākām iespējām likumīgai nokļūšanai Eiropā”² noteica prioritātes Eiropas patvēruma un migrācijas regulējuma strukturālajai reformai, izklāstot dažādus pasākumus humānākas, taisnīgākas un efektīvākas Eiropas patvēruma politikas nodrošināšanai, kā arī likumīgas migrācijas politikas labākai pārvaldībai.

Komisija 2016. gada 4. maijā iesniedza pirmo priekšlikumu kopumu kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reformai, kas attiecās uz trim Komisijas paziņojumā izvirzītajām prioritātēm: ilgtspējīgas un godīgas Dublinas sistēmas ieviešana par patvēruma pieteikumu

¹ COM(2015) 240 *final*.

² COM(2016) 197 *final*.

izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai³, *Eurodac* sistēmas stiprināšana ar mērķi labāk pārraudzīt sekundāro pārvietošanos un veicināt cīņu pret neatbilstīgu migrāciju⁴, kā arī patiesas Eiropas Patvēruma aģentūras izveide, lai nodrošinātu Eiropas Patvēruma sistēmas efektīvu darbību⁵. Šie priekšlikumi bija pirmie centieni veikt kopējās Eiropas patvēruma sistēmas struktūras reformu.

Ar otro priekšlikumu kopumu Komisija pabeidz kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reformu, pieņemot četrus papildu priekšlikumus: priekšlikumu aizstāt Patvēruma procedūru direktīvu ar regulu⁶, ar ko visās dalībvalstīs saskaņotu pašreizējo atšķirīgo procesuālo kārtību un radītu patiesi vienotu procedūru; priekšlikumu aizstāt Kvalifikācijas direktīvu⁷ ar regulu⁸, ar ko noteiktu vienotus atzīšanas standartus personām, kam nepieciešama aizsardzība, un tiesības, kas piešķirtas starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, kā arī priekšlikumu pārskatīt Uzņemšanas nosacījumu direktīvu⁹, lai turpinātu saskaņot uzņemšanas nosacījumus ES, palielinātu patvēruma pieteikuma iesniedzēju integrācijas iespējas un samazinātu sekundāro pārvietošanos. Visbeidzot, ievērojot apņemšanos veicināt labākas iespējas likumīgai nokļūšanai Eiropā, kas tika izteikta 2016. gada 6. aprīlī, Komisija ierosina arī strukturētu Savienības pārmitināšanas regulējumu, virzoties uz stingrāk pārvaldītu starptautisko aizsardzību ES iekšienē, nodrošinot sakārtotākus un drošākus ceļus uz ES personām, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība, nolūkā arvien vairāk samazināt neatbilstīgas imigrācijas stimulus¹⁰.

Šie priekšlikumi ir kopējās Eiropas patvēruma sistēmas visaptverošās reformas neatņemama daļa un ir cieši savstarpēji saistīti. Tagad, kad ir iesniegta otrā kārtā tiesību aktu priekšlikumu patvēruma *acquis* reformai, dienas kārtībā nu ir visi stingrai, saskanīgai un integrētai kopējai Eiropas patvēruma sistēmai nepieciešamie elementi, kuru pamatā ir vienoti, saskaņoti noteikumi, kas ir vienlaikus gan efektīvi, gan aizsargājoši un pilnībā atbilst Ženēvas konvencijai.

Kopējā Eiropas patvēruma sistēma, kuru mēs turpinām pilnveidot, ir gan efektīva, gan aizsargājoša, un tā ir paredzēta, lai nodrošinātu valstu patvēruma sistēmu pilnīgu konvergenci, samazinot sekundāras pārvietošanās stimulus, stiprinot uzticēšanos dalībvalstu starpā un kopumā radot labi darbojošos Dublīnas sistēmu.

Tā nodrošina vienlīdzīgu un atbilstīgu izturēšanos pret patvēruma meklētājiem neraugoties uz to, kurā ES valstī viņi atrodas. Tā nodrošina nepieciešamos līdzekļus ātrai tādu personu identificēšanai, kam ir patiesi nepieciešama starptautiskā aizsardzība, un tādu personu atgriešanu, kam aizsardzība nav nepieciešama. Tā ir labvēlīga visneaizsargātākajām personu grupām un stingra pret iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu, vienmēr ievērojot pamattiesības. Visbeidzot, kopējā sistēma ir pietiekami efektīva izmaksu ziņā un pietiekami elastīga, lai pielāgotos sarežģītajām problēmām, ar kurām dalībvalstis saskaras šajā jomā.

Priekšlikuma mērķi

³ COM(2016) 270 *final*.

⁴ COM(2016) 272 *final*.

⁵ COM(2016) 271 *final*.

⁶ OV L 180, 29.6.2013., 60. lpp.

⁷ OV L 337, 20.12.2011., 9. lpp.

⁸ OV L [...], [...], [...] lpp.

⁹ OV L [...], [...], [...] lpp.

¹⁰ OV L [...], [...], [...] lpp.

Kvalifikācijas direktīvā ir noteikti kritēriji, atbilstoši kuriem pieteikumu iesniedzēji var iegūt patvērumu un alternatīvu aizsardzību, kā arī to personu tiesības, kuras iegūst šos statusus. Lai gan spēkā esošā pārstrādātā Kvalifikācijas direktīva¹¹ ir noteiktā mērā veicinājusi valstu noteikumu tuvināšanu, atzīšanas līmeņi dažādās dalībvalstīs joprojām ir atšķirīgi, un tajās pastāv arī konverģences trūkums saistībā ar lēmumiem par katras dalībvalsts piešķirto aizsardzības statusa veidu¹². Tāpat pastāv ievērojamas atšķirības starp dalībvalstu praksi attiecībā uz piešķirto uzturēšanās atļauju derīguma termiņu, kā arī saistībā ar piekļuvi tiesībām. Turklāt esošie noteikumi par statusa izbeigšanu vairs netiek sistemātiski izmantoti praksē, kas nozīmē to, ka dalībvalstis ne vienmēr nodrošina, ka starptautiskā aizsardzība tiek piešķirta tikai uz tik ilgu laikposmu, kamēr pastāv vajāšanas vai nopietna kaitējuma risks, lai arī tas paredzēts ES tiesiskajā regulējumā. Visbeidzot, daži noteikumi pārstrādātajā Kvalifikācijas direktīvā, kuros paredzēti kopīgi kritēriji pieteikumu iesniedzēju atzīšanai, nav pēc savas būtības obligāti (t.i., pieteikuma iesniedzēja pienākums pamatot pieteikumu, noteikumi saistībā ar iekšējās aizsardzības novērtēšanu, brīvprātīgs atsaukšanas pamatojums) un pieļauj dalībvalstīm plašāku rīcības brīvību.

Minētās atzīšanas līmeņu un tiesību apjoma atšķirības valstu patvēruma sistēmās saistībā ar konkrēto aizsardzības statusu īpaši liecina par saskaņotākas pieejas nepieciešamību. Šīs atšķirības var pamudināt starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējus patvērumu pieprasīt drīzāk tajās dalībvalstīs, kur šīs tiesības un atzīšanas līmeņi tiek uzskatīti par augstākiem nekā citās dalībvalstīs, nevis dalībvalstī, kura būtu atbildīga par viņu pieteikumiem saskaņā ar Dublinas noteikumiem. Turklāt pastāv arī nepieciešamība novērst starptautiskās aizsardzības ieguvēju iespējamo sekundāro pārvietošanos, precizējot, ka tiem ir jāuzturas tajās dalībvalstīs, kas tām ir piešķirušas aizsardzību.

Tā kā trūkst pārbaužu par aizsardzības pastāvīgu nepieciešamību, aizsardzība tiek padarīta par faktiski pastāvīgu, tādējādi radot papildu pamudinājumu tiem, kuriem ir nepieciešama starptautiska aizsardzība, ierasties ES, nevis meklēt patvērumu citās vietās, tostarp valstīs, kuras atrodas tuvāk viņu izcelsmes valstīm.

Ņemot vērā saskaņošanas uzskatāmo nepieciešamību un piedāvāto izmaiņu apjomu, tiek ierosināts spēkā esošo direktīvu aizvietot ar regulu. Ņemot vērā tiešo piemērojamību, šī aizvietošana pati par sevi veicinās turpmāku konverģenci un nodrošinās saskaņotību arī ar ierosināto Patvēruma procedūru regulu.

Ņemot vērā minēto, šim priekšlikumam ir turpmāk izklāstītie mērķi

1. **Kopējo kritēriju turpmāka saskaņošana** starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju atzīšanai, nodrošinot detalizētākus saistošus noteikumus un aizvietojot esošos izvēles noteikumus attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja pienākumu pamatot pieteikumu, iekšējās aizsardzības alternatīvu izvērtēšanu un statusa atņemšanas

¹¹ Direktīva 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (pārstrādāta redakcija) (turpmāk – „pārstrādātā Kvalifikācijas direktīva”).

¹² Piemēram, laikposmā no 2015. gada janvāra līdz septembrim atzīšanas rādītāji attiecībā uz patvēruma meklētājiem no Afganistānas svārstījās no gandrīz 100 % Itālijā līdz 5,88 % Bulgārijā (Eurostat). Saistībā ar piešķirtā statusa atšķirībām EASO dati par 2015. gada 2. ceturksni liecināja, ka Vācija (99 %), Grieķija (98 %) un Bulgārija (85 %) piešķir bēgļa statusu gandrīz visiem Sīrijas valstspiederīgajiem, turpretī Malta (100 %), Zviedrija (89 %), Ungārija (83 %) un Čehijas Republika (80 %) tiem piešķir alternatīvās aizsardzības statusu. https://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Quarterly-Asylum-Report-2015_Q2_Final.pdf.

pamatu gadījumā, ja starptautiskās aizsardzības saņēmējs rada apdraudējumu dalībvalsts drošībai vai ir notiesāts par īpaši smagu noziegumu.

2. **Patvēruma piešķiršanas lēmumu lielāka konverģence** visā ES, liekot dalībvalstu atbildīgajām iestādēm pieteikumu izvērtēšanas procesā ņemt vērā izcelsmes valsts situācijas kopējo analīzi un norādes par situāciju izcelsmes valstī, ko Savienības līmenī sniedz Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra un izcelsmes valstu informācijas Eiropas tīkli saskaņā ar Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras regulas priekšlikuma jaunajiem noteikumiem¹³.
3. Aizsardzība tiek piešķirta tikai uz tik ilgu laikposmu, kamēr pastāv vajāšanas vai nopietna kaitējuma nodarīšanas risks, neietekmējot personas integrēšanās perspektīvas. Priekšlikums paredz dalībvalstu pienākumu veikt statusu sistemātisku un regulāru pārskatīšanu, ja izcelsmes valsts situācijā ir notikušas nozīmīgas izmaiņas, kā arī brīdī, kad tās ir paredzējušas atjaunot uzturēšanās atļaujas - bēgļiem pirmoreiz un alternatīvās aizsardzības saņēmējiem - pirmo un otro reizi. Tai pašā laikā aizsardzības tiesiskā regulējuma ietvaros ir būtiski, lai dalībvalstis veicinātu aizsardzības saņēmēju integrāciju savā sabiedrībā. Šajā sakarā priekšlikumā precizēts starptautiskās aizsardzības saņēmēju tiesību un pienākumu apjoms. Tas arī paredz veicināšanas pasākumus aktīvai integrācijai, kamēr tiek piešķirta aizsardzība, ļaujot dalībvalstīm padarīt noteiktas sociālās palīdzības piešķiršanu atkarīgu no efektīvas iesaistīšanās integrācijas pasākumos saskaņā ar Rīcības plānu¹⁴ integrācijas jomā. Visbeidzot, lēmumi, ar kuriem tiek atcelts bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statuss, stājas spēkā tikai pēc trīs mēnešu perioda, nodrošinot personām, kuru statuss ir atcelts, efektīvu iespēju pieteikties uz cita juridiska statusa saņemšanu, piemēram, ar nodarbinātību saistītiem mērķiem.
4. **Starptautiskās aizsardzības saņēmēju sekundārās pārvietošanās novēršana**, izskaidrojot saņēmējam pienākumus uzturēties dalībvalstī, kura ir piešķirusi aizsardzību, un radot papildu šķēršļus ar grozījumiem Pastāvīgo iedzīvotāju direktīvā¹⁵, no jauna uzsākot nepieciešamās likumīgās uzturēšanās ilguma aprēķinu, ja saņēmējs tiek atrasts citās dalībvalstīs bez tiesībām tajās dzīvot vai uzturēties.
5. **Turpmāka starptautiskās aizsardzības saņēmēju tiesību saskaņošana**, īpaši attiecībā uz uzturēšanās atļauju derīgumu un formātu, un precizējot saņēmēju tiesību un pienākumu apjomu, īpaši saistībā ar sociālo nodrošinājumu un sociālo palīdzību.

- **Saskanība ar spēkā esošajiem noteikumiem politikas jomā**

Šis priekšlikums, tāpat kā tā priekšgājējs – pārstrādātā Kvalifikācijas direktīva, ir būtiska kopējās Eiropas patvēruma sistēmas daļa un pilnībā atbilst pirmajiem 2016. gada 4. maijā iesniegtajiem priekšlikumiem par kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reformu un priekšlikumiem par Patvēruma procedūras un Uzņemšanas nosacījumu direktīvu reformu, tostarp priekšlikumu pārveidot pirmo par Regulu, un priekšlikumu strukturētas Savienības pārmitināšanas sistēmas izveidei.

Priekšlikums balstās uz Eiropas Patvēruma aģentūras priekšlikuma noteikumiem, ciktāl tas nosaka dalībvalstu atbildīgo iestāžu pienākumu, izvērtējot patvēruma pieteikumus, ņemt vērā aģentūras apkopoto izcelsmes valstu informāciju un kopējo analīzi un norādījumus, ko tā

¹³ COM(2016) 271 *final*.

¹⁴ COM(2016) 377 *final*.

¹⁵ Padomes 2003. gada 25. novembra Direktīva 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, OV L 16, 23.1.2004., 44.–53. lpp.

izdevusi par šādu izcelsmes valsts informāciju. Turklāt nozīmīgas un attiecināmas izmaiņas šajā kopējā analizē un norādījumos tiek norādītas kā priekšnoteikums starptautiskās aizsardzības saņēmēju statusa pārskatīšanai.

Saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju tiesībām un pienākumiem skaidri noteiktais iesniedzēju pienākums pamatot pieteikumu ar visiem pieejamajiem elementiem un sadarboties atspoguļo attiecīgos noteikumus priekšlikumā pārskatīt Dublīnas regulu¹⁶.

Attiecībā uz Patvēruma procedūru regulu, abi priekšlikumi savstarpēji papildina viens otru, ciktāl šajā priekšlikumā noteikti kvalifikācijas kritēriji un atsaukšanas pamatojumu, bet Patvēruma procedūru regulā paredzēti procesuālie noteikumi attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikumiem.

• **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Priekšlikums ir saskanīgs ar migrācijas labākas pārvaldības visaptverošo ilgtermiņa politiku, kuru Komisija izklāstījusi Eiropas programmā migrācijas jomā¹⁷, kas Komisijas priekšsēdētāja Junkera politikas pamatnostādnes iestrādā saskanīgās un savstarpēji nostiprinošās iniciatīvās, kuras pamatojas uz četriem pīlāriem. Šie pīlāri ir neatbilstīgas migrācijas stimulu samazināšana, ārējo robežu nodrošināšana un dzīvību glābšana, spēcīga patvēruma politika un jauna likumīgas migrācijas politika. Šis priekšlikums, ar kuru turpina īstenot Eiropas migrācijas regulējumu saistībā ar mērķi stiprināt Savienības patvēruma politiku, jāuzskata par ES līmeņa plašākas politikas daļu, kas vērsta uz tādas spēcīgas un efektīvas sistēmas izveidi migrācijas ilgtspējīgai pārvaldībai nākotnē, kas ir taisnīga uzņemtajām sabiedrībām un ES pilsoņiem, kā arī attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem un izcelsmes un tranzīta valstīm.

Turklāt ierosinātās izmaiņas attiecībā uz iespējamiem integrācijas veicināšanas pasākumiem var veicināt Integrācijas rīcības plāna mērķu sasniegšanu¹⁸.

• **JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN SAMĒRĪGUMS**

• **Juridiskais pamats**

Nemot vērā priekšlikuma mērķi, no vienas puses, nodrošināt, ka dalībvalstis piemēro kopējus kritērijus tādu personu kvalificēšanai, kurām patiesi ir nepieciešama starptautiskā aizsardzība, un, no otras puses, ka šīm personām visās dalībvalstīs ir pieejamas vienāds tiesību kopums, juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 78. panta 2. punkta a) un b) apakšpunkts. Šajos noteikumos paredzēts, ka ES ir pilnvaras izstrādāt kopēju patvēruma, alternatīvās aizsardzības un pagaidu aizsardzības politiku, lai varētu piešķirt attiecīgu statusu jebkuram trešo valstu valstspiederīgajam, kurš pieprasa starptautisku aizsardzību, un nodrošinātu atbilstību neizraidīšanas principam. Šai politikai jābūt saskaņā ar 1951. gada 28. jūlija Ženēvas konvenciju par bēgļu statusu un 1967. gada 31. janvāra Protokolu par bēgļu statusu, kā arī citiem saistītiem līgumiem.

Šo pilnvaru ietvaros ES var paredzēt pasākumus, kas cita starpā nodrošina:

a) vienotu patvēruma statusu trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir derīgs visā Savienībā, un

¹⁶ COM(2016) 27 *final*.

¹⁷ COM(2015) 240 *final*.

¹⁸ COM(2016) 377 *final*.

b) vienotu alternatīvās aizsardzības statusu trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem, neiegūstot Eiropas patvērumu, ir nepieciešama starptautiska aizsardzība.

LESD 79. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir pievienots kā juridisks pamats ierosinātajiem grozījumiem Pastāvīgo iedzīvotāju direktīvā 2003/109/EK saistībā ar starptautiskās aizsardzības saņēmējiem.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

ES valdošais konverģences trūkums atzīšanas līmeņos un atšķirības aizsardzības statusā, kas tiek piešķirts patvēruma meklētājiem, kam ir līdzīgas prasības, uzturēšanās atļauju derīguma termiņos, kā arī tiesību apjomā, kas tiek nodrošināts personām, kam piešķirta starptautiska aizsardzība, var veicināt izdevīgāku patvēruma noteikumu meklēšanu un sekundāru pārvietošanos ES teritorijā.

Mērķis ir spēkā esošo direktīvu aizstāt ar regulu nolūkā veicināt lielāku konverģenci veidā, kādā tiek izlemtas līdzīgas patvēruma prasības, un saistībā ar piešķirtās starptautiskās aizsardzības saturu, tādējādi mazinot stimulus pārvietoties ES teritorijā un nodrošinot, ka visā ES ir vienlīdzīga attieksme pret starptautiskās aizsardzības saņēmējiem.

Ņemot vērā, ka kopējā Eiropas Patvēruma sistēma paredz kopējus standartus visiem patvēruma meklētājiem un starptautiskās aizsardzības saņēmējiem visā ES, šos mērķus dalībvalstis nevar īstenot individuāli. Ir nepieciešama rīcība ES līmenī, lai palīdzētu veicināt lielāku konverģenci patvēruma lēmumu jomā ES un mazinātu minētās sekas.

Dalībvalstis joprojām var brīvi piešķirt citus aizsardzības veidus saskaņā ar saviem valsts tiesību aktiem.

- **Proporcionalitāte**

Saskaņā ar proporcionalitātes principu, kas paredzēts Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā, šajā regulā paredzēti vienīgi tie pasākumi, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.

Neraugoties uz būtiska saskaņošanas līmeņa sasniegšanu, pateicoties Direktīvu 2004/83/EK un 2011/95/ES pieņemšanai, joprojām pastāv ievērojamas atšķirības gan saistībā ar atzīšanas līmeņiem, gan ar katras dalībvalsts piešķirtā aizsardzības statusa veidu, kā arī ar aizsardzības saturu. Turklāt, neraugoties uz pienākumu atsaukt statusu, kad vairs nepastāv vajāšanas vai nopietna kaitējuma nodarīšanas risks, pašlaik dalībvalstis sistemātisku statusa pārskatīšanu veic tikai ļoti retos gadījumos. Visbeidzot, neobligātie noteikumi esošajā direktīvā (t.i., pieteikuma iesniedzēja pienākums pamatot pieteikumu, noteikumi saistībā ar iekšējās aizsardzības novērtēšanu, brīvprātīgs atsaukšanas pamatojums) paredz rīcības brīvību attiecībā uz veidu, kādā tiek novērtēti patvēruma pieprasījumi.

Saskaņotāki noteikumi par kvalifikāciju un aizsardzības saturu sekmēs patvēruma lēmumu konverģenci dalībvalstīs un tādējādi arī kopējās Eiropas patvēruma sistēmas labāku darbību, tostarp ilgtspējīgu un taisnīgu sistēmu par patvēruma meklētājiem atbildīgās dalībvalsts noteikšanai, kā to paredz Dublinas regulas ierosinātā pārskatīšana.

Ierosinātās izmaiņas paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi izvirzīto mērķu sasniegšanai, un attiecas uz jomām, kurās turpmākai saskaņošanai būs ievērojama ietekme. Turklāt jaunie noteikumi, kuros dalībvalstu atbildīgajām iestādēm izvirzīta prasība ņemt vērā Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras sniegto kopējo analīzi un norādījumus par situāciju konkrētā izcelsmes valstī, atbilst nepieciešamībai novērst adekvātas konverģences trūkumu saistībā ar pieņemtajiem patvēruma piešķiršanas lēmumiem. Noteikumus par bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statusa izbeigšanu ir paredzēts stiprināt, lai novērstu situāciju, ka,

neskatoties uz to, ka šie noteikumi jau bija ietverti pārstrādātajā Kvalifikācijas direktīvā, dalībvalstis tos nepiemēroja sistemātiski. Ir ierosināts arī precizēt noteikumus gan par kvalifikāciju starptautiskās aizsardzības statusam, gan par šāda statusa saturu Eiropas Savienības Tiesas (EST) judikatūras kontekstā, precizēt piešķirto tiesību apjomu un pēc nepieciešamības nodrošināt saskaņošanu, īpaši attiecībā uz uzturēšanās atļauju derīgumu un formātu, un nodrošināt integrācijas veicināšanas pasākumus saistībā ar sociālo palīdzību. Visbeidzot, izmaiņas ES Pastāvīgo iedzīvotāju direktīvā tiek ierosinātas tāpēc, lai novērstu starptautiskās aizsardzības saņēmēju neatbilstīgu pārvietošanos ES, nepārsniedzot to, kas ir nepieciešams paredzētajam efektam.

- **Valstu atšķirīgās nostājas**

Apvienotajai Karalistei un Īrijai ir saistoša pirmā Kvalifikācijas direktīva (Direktīva 2004/83/EK) pēc paziņojuma par šo valstu vēlēšanos iesaistīties šīs direktīvas pieņemšanā un piemērošanā, pamatojoties uz Protokolu par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un taisnīguma telpu, kas pievienots LES un LESD. Tās nav izvēlējušās piedalīties pārstrādātās Kvalifikācijas direktīvas (Direktīvas 2011/95/ES) īstenošanā. Saskaņā ar minēto Protokolu Apvienotā Karaliste un Īrija var izlemt piedalīties šī priekšlikuma pieņemšanā. Šāda iespēja pastāv arī pēc priekšlikuma pieņemšanas.

Saskaņā ar LES un LESD pievienoto protokolu par Dānijas nostāju Dānija nepiedalās pasākumu pieņemšanā saskaņā ar LESD V sadaļu, ko veic Padome (izņemot “pasākumus, ar kuriem tiek noteiktas trešās valstis, kuru pilsoņiem ir nepieciešama vīza, lai šķērsotu dalībvalstu ārējās robežas, vai pasākumus attiecībā uz vienotu vīzu formātu”).

Apvienotās Karalistes, Īrijas un Dānijas dalība šajā priekšlikumā noteiktajos pasākumos, ar ko atceļ pārstrādāto Kvalifikācijas direktīvu 2011/95/ES, tiks noteikta sarunu gaitā saskaņā ar minētajiem protokoliem. Šie protokoli Apvienotajai Karalistei un Īrijai atļauj, bet neuzliek par pienākumu izvēlēties piedalīties iniciatīvās brīvības, drošības un taisnīguma politikas jomā, ievērojot to praktisko izmantojamību.

- **Instrumenta izvēle**

Tiek ierosināts esošo pārstrādāto Kvalifikācijas direktīvu aizstāt ar regulu, lai nodrošinātu lielāku konvergenci patvēruma lēmumu pieņemšanā, esošos neobligātos noteikumus, kuros paredzēti kopēji kritēriji patvēruma pieteikumu iesniedzēju atzīšanai, aizvietojot ar obligātiem noteikumiem, kuros turpmāk precizēts starptautiskās aizsardzības saturs (īpaši saistībā ar uzturēšanās atļauju termiņu un sociālajām tiesībām), un ieviešot noteikumus, kas paredzēti sekundārās pārvietošanās novēršanai.

Sākotnējā Kvalifikācijas direktīva 2004/83/EK jau ir pārstrādāta, kā rezultātā tika izstrādāta esošā pārstrādātā Kvalifikācijas direktīva (2011/95/ES). Lai gan Direktīva kā instruments ir ievērojami veicinājusi valstu noteikumu tuvināšanu, atzīšanas līmeņi dalībvalstīs joprojām ir atšķirīgi, un tajās nav panākta pienācīga konverģence attiecībā uz piešķirto aizsardzības statusa veidu.

Saskaņā Komisijas 2016. gada 6. aprīļa paziņojumā “Ceļā uz kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reformu un labākām iespējām likumīgai nokļūšanai Eiropā” pausto papildus esošās pārstrādātās Kvalifikācijas direktīvas regulējuma satura izmaiņām, juridiskā instrumenta veids tiek mainīts uz regulu. Šī izmaiņa veicinās turpmāku konvergenci, novēršot atšķirības noteikumu transponēšanā un nodrošinot noteikumu tiešu piemērojamību. Turklāt šīs izmaiņas

nodrošinās saskaņotību ar ierosināto Patvēruma procedūru regulu, kuru arī ir ierosināts pārveidot par regulu.

3. EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

• Spēkā esošo tiesību aktu *ex post* novērtējumi

Eiropas Komisija 2015. gadā pasūtīja divus ārējos pētījumus¹⁹, no kuriem viens koncentrējas uz esošās Kvalifikācijas direktīvas piemērošanu dalībvalstīs, bet otrs – uz īstenošanas problēmu izpēti, nosakot trūkumus un izvērtējot, vai spēkā esošā pārstrādātā Kvalifikācijas direktīva ir Eiropā nodrošinājusi lielāku konvergenci. Komisija šī pētījuma veikšanas gaitā ir cieši sadarbojusies ar darbuzņēmējiem un šī priekšlikuma sagatavošanas nolūkos ir varējusi izmantot dažus no pētījuma sākotnējiem konstatējumiem.

Pētījumā par īstenošanu ir konstatēts, ka spēkā esošā pārstrādātā Kvalifikācijas direktīva dažās jomās ir veicinājusi valstu noteikumu efektīvāku tuvināšanu. Tomēr citās jomās tās praktiskā piemērošana joprojām ievērojami atšķiras, kā rezultātā patvēruma pieprasījumiem dažādās dalībvalstīs ir atšķirīgs iznākums atzīšanas līmeņu ziņā pat tad, ja pieteikumu iesniedzēji ir no vienas un tās pašas izcelsmes valsts. Ir konstatētas ievērojamas atšķirības pārstrādātās Kvalifikācijas direktīvas noteikumu piemērošanā attiecībā uz veidu, kādā tiek novērtēti pieteikumos izklāstītie fakti un apstākļi, *sur place* pieteikumu un aizsardzības alternatīvu izvērtēšanu un izbeigšanas klauzulu piemērošanu.

Turklāt starp ES pastāvošo atzīšanas līmeņu atšķirību galvenajiem iemesliem tiek minēta izcelsmes valsts informācijas un drošu izcelsmes valstu sarakstu izstrādāšana un piemērošana, kā arī pieteikumu iesniedzēju ticamības izvērtēšana, pārbaudot šīs personas pamatotās bailes no vajāšanas vai nopietna kaitējuma nodarīšanas.. Pētījumā arī konstatēts, ka ir sasniegts augstāks saskaņošanas līmenis saistībā ar alternatīvās aizsardzības saņēmējiem piešķirto tiesību satura salāgošanu ar bēgļiem piešķirto tiesību saturu (piemēram, saistībā ar darba, izglītības vai veselības aprūpes iespējām). Tomēr dažu dalībvalstu praksē attiecībā uz tiesību piešķiršanu bēgļiem un alternatīvās aizsardzības saņēmējiem joprojām pastāv atšķirības saistībā ar uzturēšanās atļauju piešķiršanu, ceļošanas dokumentiem, sociālo palīdzību, integrācijas programmu veidu un kvalitāti, kā arī palīdzību repatriācijas jomā. No vienas puses, šādas atšķirības ir noteikumu dažādas interpretācijas rezultāts, un, no otras puses, tās ir saistītas ar apmēru, kādā dalībvalstis savos valsts tiesību aktos ir transponējušas noteiktas rīcības brīvības klauzulas, kas ietver neobligātus ierobežojumus vai labvēlīgāku noteikumu iespējas.

• Apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Pēc 2016. gada 6. aprīļa paziņojuma “Ceļā uz kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reformu un labākām iespējām likumīgai nokļūšanai Eiropā”²⁰ Komisija uzsāka sarunas par ES patvēruma regulējuma turpmākas reformas iespējām.

Šajā kontekstā Komisijas dienesti maijā paziņojumu apsprieda ar dalībvalstīm, nevalstiskajām organizācijām (NVO) un UNHCR, kā arī 2016. gada jūnijā - ar Eiropas Parlamenta Pilsoņu brīvības komitejas koordinatoriem. Arī Eiropas Parlaments ir paziņojumu apspriedis savā plenārsēdē 11. maijā. Tika saņemti arī rakstveida komentāri.

¹⁹ Tiks publicēts drīzumā.

²⁰ COM(2016) 197 *final*.

Dalībvalstis kopumā atbalstīja turpmāku saskaņošanu. Attiecībā uz pieeju lielākas konverģences panākšanai saistībā ar atzīšanas līmeņiem un piešķirtās aizsardzības statusa veidiem uzsvars tika likts uz praktiskas sadarbības nozīmi un Aģentūras norādījumiem.

Attiecībā uz aizsardzības statusa pārskatīšanu pēc tā piešķiršanas īpašu atbalstu ir saņēmis ierosinājums veikt pārskatīšanu, kad notikušas izmaiņas ES līmeņa informācijā par izcelsmes valsti. Tai pašā laikā dažas dalībvalstis brīdināja par administratīvo slogu, kas varētu rasties, ja pastāvētu vispārējs un skaidri noteikts pienākums veikt statusa izbeigšanas pārbaudi ik reizi, kad tiek atjaunota uzturēšanās atļauja.

Tika pausts atbalsts arī izdoto atļauju termiņa turpmākai saskaņošanai. Tomēr vairākas dalībvalstis norādīja, ka nedrīkstētu mazināt iespēju piešķirt uzturēšanās atļaujas, balstoties uz citiem pamatojumiem (ar humānu vai likumīgas migrācijas pamatojumu), kad tiek izbeigts aizsardzības statuss, kā arī to, cik svarīgi ir nepienācīgi nemazināt integrācijas perspektīvas, ņemot vērā pieņemumu, ka aizsardzība var tikt piešķirta tikai uz laiku.

Attiecībā uz aizsardzības saņēmējiem piešķirto tiesību apjomu dalībvalstis kopumā neatbalstīja ideju vēl vairāk nošķirt abus starptautiskās aizsardzības statusus. Dažas dalībvalstis ir pieprasījušas lielāku elastību attiecībā uz sociālo labklājību un veselības aprūpi, turpretī citas uzsvēra, ka ir iespējama turpmāka saskaņošana saistībā ar alternatīvās aizsardzības saņēmēju ģimenes atkalapvienošanu.

Attiecībā uz sekundāro pārvietošanos tika pausts atbalsts uzlabojumiem informācijas sniegšanā saistībā ar pienākumu palikt uz dzīvi tajā dalībvalstī, kas ir nodrošinājusi aizsardzību, tā, lai sekundārās pārvietošanās sekas saņēmējam būtu skaidras.

Saistībā ar integrācijas pasākumiem tika uzsvērtā iespēja aizsardzības saņēmējiem paredzēt pienākumu piedalīties piedāvātajos valodas apguves / pilsoniskās ievirzesursos.

Eiropas Parlamenta Pilsoņu brīvības komitejas koordinatori brīdināja par standartu pazemināšanu. Saistībā ar ierosināto statusa pārskatīšanu tika paustas bažas par tās ietekmi uz aizsardzības saņēmēju integrācijas perspektīvām. Ir arī uzsvērts, ka jebkuram veiktajam pasākumam ir jābūt samērīgam un jāatbilst Eiropas Cilvēktiesību Konvencijai un Pamattiesību hartai. Visbeidzot, saistībā ar pārvietošanās tiesībām ir minēts, ka aizsardzības saņēmējiem jābūt tiesībām uz ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu (Direktīva 2003/109) pirms pašreiz spēkā esošā piecu gadu perioda, lai nodrošinātu tiem iespēju izmantot brīvas pārvietošanās tiesības.

NVO kopumā neatbalsta turpmāku saskaņošanu, baidoties no standartu pazemināšanas, un ir izteikušas vēlmi labāk īstenot spēkā esošos noteikumus un Aģentūras norādījumus. Esošo noteikumu maiņas gadījumā NVO ir pādušas nepieciešamību nostiprināt pieteikumu iesniedzēju tiesības.

Saistībā ar konverģenci NVO kopumā neatbalstīja ideju par iekšējās aizsardzības klauzulas noteikšanu kā obligātu, ka arī neatbalstīja plānus par obligātajiem pārtraukšanas pārskatiem, brīdinot par negatīvu ietekmi uz integrācijas perspektīvām un lieka administratīvā sloga rašanos.

Saistībā ar tiesībām NVO atbalstīja labvēlīgāku noteikumu iespēju paturēšanu spēkā, tostarp saistībā ar atļauju termiņu, un iestājās pret jebkādu turpmāku bēgļa un alternatīvās aizsardzības statusu diferenciaciju.

Attiecībā uz sekundāro pārvietošanos NVO neatbalstīja sankciju ieviešanu, tā vietā uzsverot nepieciešamību vispirms labāk izprast sekundārās pārvietošanās iemeslus un apsvērt to veicinošos faktorus. Saistībā ar plāniem sīkāk izstrādāt dalībvalstu informācijas pienākumus NVO atbalstīja detalizētākus noteikumus.

Attiecībā uz ģimenes atkalapvienošanas NVO uzsvēra nepieciešamību pielīdzināt alternatīvās aizsardzības saņēmēju tiesības bēgļu tiesībām.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Papildus Komisijas pētījumiem par pārstrādātās Kvalifikācijas direktīvas piemērošanu un īstenošanu ir izmantotas attiecīgas EASO publikācijas šī priekšlikuma sagatavošanai, īpaši datu vākšanai kā “Kvalitātes matricas” daļai par atbilstību un izslēgšanu, kā arī EASO praktiskie norādījumi par pārstrādātās Kvalifikācijas direktīvas 15. panta c) apakšpunktu un 12. un 17. panta juridiskā analīze.

- **Pamattiesības**

Šajā regulas priekšlikumā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (“Harta”). Šī regula īpaši paredz nodrošināt, ka pilnībā tiek respektēta cilvēka cieņa un patvēruma pieteikuma iesniedzēja un viņu pavadošo ģimenes locekļu tiesības uz patvērumu, un veicināt Hartas pantu piemērošanu attiecībā uz cilvēka cieņu, privātās un ģimenes dzīves cienīšanu, vārda un informācijas brīvību, tiesībām uz izglītību, brīvību izvēlēties nodarbošanos un tiesībām uzsākt darbu, brīvību vadīt uzņēmumu, tiesības uz patvērumu, nediskrimināciju, bērna tiesības, sociālo nodrošinājumu un sociālo palīdzību, veselības aprūpi, un tādēļ tā ir attiecīgi jāīsteno. Priekšlikums paredz izraidīšanas aizliegumu, kā noteikts Hartas 19. pantā, arī novērtējot patvēruma pieteikumus saistībā ar iekšējo aizsardzību. Priekšlikums stiprina procesuālās garantijas, paredzot pienākumu apliecināt, ka iekšējās aizsardzības pieejamība ir atkarīga no atbildīgās iestādes un ka izvērtēšana ir jāveic, tiklīdz ir noteikts, ka pretējā gadījumā tiktu piemēroti kvalifikācijas kritēriji.

Priekšlikums arī paredz sociālās palīdzības noteikumus, kā noteikts Hartas 34. panta 3. daļā un Ženēvas Konvencijas 23. pantā, ļaujot dalībvalstīm regulēt noteiktas sociālās palīdzības piešķiršanu pēc efektīvas iesaistīšanās integrācijas pasākumos un piemērot uzturēšanās nosacījumus saistībā ar noteiktu sociālo pabalstu saņemšanu, tomēr pieprasot, ka šādi apstākļi var tikt piemēroti tikai ar mērķi sekmēt starptautiskās aizsardzības saņēmēju integrāciju.

Īpaši ir ņemtas vērā sieviešu un bērnu tiesības grūtniecības, dzemdību un zīdīšanas laikā. Priekšlikumā ir ņemtas vērā arī dalībvalstu saistības saskaņā ar Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas Konvencija). Ņemot vērā Komisijas priekšlikumus Padomes lēmumiem par Stambulas Konvencijas parakstīšanu un noslēgšanu un ar mērķi nodrošināt atbilstošu aizsardzības līmeni sievietēm, kam ir nepieciešama starptautiskā aizsardzība un kuras ir bijušas pakļautas uz dzimumu balstītai vardarbībai, skaidrojot un piemērojot šo regulu ir jāizmanto uz dzimumu līdztiesību vērsta pieeja, kura jebkurā gadījumā tiks pieprasīta pēc ES Stambulas Konvencijas noslēgšanas.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Minētais priekšlikums Savienībai nerada finansiālu un administratīvu slogu. Tāpēc tas neietekmē Savienības budžetu.

5. CITI ELEMENTI

- **Uzraudzības, novērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Komisija par šīs regulas piemērošanu ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei divu gadu laikā no regulas stāšanās spēkā un ik pēc pieciem gadiem pēc tam. Dalībvalstīm tiks pieprasīts

Komisijai un Eiropas Savienības Patvēruma aģentūrai nosūtīt attiecīgo informāciju šī ziņojuma izstrādei. Aģentūra arī pārraudzīs dalībvalstu atbilstību šai regulai ar pārraudzības mehānisma palīdzību, kuru Komisija ierosināja izveidot, kad pārskatīja Aģentūras pilnvarojumu.²¹

- **Konkrētu priekšlikuma noteikumu sīks skaidrojums**

Ir ierosināts aizvietot esošo pārstrādāto Kvalifikācijas direktīvu ar regulu. Tomēr Direktīvas saturs tiek mainīts tikai a) ņemot vērā 1. punktā uzskaitītos politiskos mērķus, b) tādā mērā, kādā bija jāpielāgo tās formulējums, lai tā būtu tiešā veidā piemērojama, un c) tādā mērā, kādā esošie noteikumi ir jāizskaidro attiecīgās tiesu prakses kontekstā. Tāpēc zemāk minētie paskaidrojumi attiecas tikai uz noteikumiem, kuros ir ieviestas būtiskas izmaiņas salīdzinājumā ar esošo pārstrādāto Kvalifikācijas direktīvu.

1. Kopējo kritēriju starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju atzīšanai turpmāka saskaņošana

3. pants – Materiālā piemērošanas joma

Regulas piemērošanas joma joprojām ir divējāda: no vienas puses, standartu noteikšana trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku noteikšanai par starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, un, no otras puses, tiem piešķirtās starptautiskās aizsardzības satura noteikšana. Ņemot vērā, ka šim priekšlikumam izvēlētais instruments ir regula, vairs nav noteikuma, kas ļautu dalībvalstīm piešķirt labvēlīgākus nosacījumus. Tomēr 3. panta 2. punkts nosaka, ka dalībvalstis var brīvi piešķirt valsts līmeņa humanitāro statusu personām, kuras nekvalificējas saskaņā ar šo regulu. Turklāt attiecīgā apsvērumā ir paskaidrots, ka dalībvalstis var ieviest valstu pasākumus ārpus jomas, kuru regulē esošā regula, bet tikai tādā veidā, kas neietekmē tās noteikumu piemērošanu.

4. pants – Faktu izvērtēšana

4. panta 1. punkts pants nosaka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pienākumu pamatot pieteikumu; tādēļ pieteikuma iesniedzējam ir skaidri noteikts pienākums nodrošināt visus viņai vai viņam pieejamos elementus, sadarboties, un, atspoguļojot Dublīnas priekšlikuma attiecīgos noteikumus²², kā arī Patvēruma procedūru regulas priekšlikuma noteikumus – uzturēties dalībvalsts teritorijā visas procedūras laikā.

5. pants – Starptautiskās aizsardzības vajadzības, kas rodas uz vietas

Tagad 5. panta 3. punkts ir paplašināts, lai dotu dalībvalstīm iespēju nepiešķirt alternatīvās aizsardzības statusu vai bēgļa statusu, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs iesniedz turpmāku pieteikumu, balstoties uz apstākļiem, kuri ir radušies šīs personas lēmuma rezultātā kopš izbraukšanas no izcelsmes valsts.

8. pants – Iekšējā aizsardzība

8. panta 1. punkts paredz jaunu pienākumu izvērtēt iekšējās aizsardzības iespēju, un, ja tiek izpildīti nosacījumi, ka persona var droši un likumīgi ceļot, tikt uzņemta vai var pamatoti sagaidīt, ka persona apmetīsies citā izcelsmes valsts daļā, noteikt, ka pieteikuma iesniedzējam nav nepieciešama starptautiska aizsardzība. Papildus pienākuma ieviešanai saistībā ar iekšējās aizsardzības izvērtēšanu, 8. panta 4. punktā ir paredzēti arī aizsardzības pasākumi, lai noskaidrotu, kā šajā sakarā izvērtēt patvēruma pieteikumu.

²¹ COM(2016) 271 *final*.

²² COM(2016) 27 *final*.

10. pants – Vajāšanas iemesli

Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas attiecīgo judikatūru²³ 10. panta 3. punktā tiek precizēts, ka atbildīgā iestāde nevar pamatoti sagaidīt, ka pieteikuma iesniedzējs uzvedīsies diskreti vai atturēsies no konkrētām darbībām, ja šāda uzvedība vai darbības ir raksturīgas iesniedzēja identitātei, lai izvairītos no vajāšanas riska šīs personas izcelsmes valstī.

12. pants – Izslēgšana

Detalizētāki noteikumi ir pievienoti 12. panta 5. punktam, pamatojoties uz Eiropas Savienības Tiesas judikatūru²⁴, lai noteiktu, ka konkrētu noziegumu (īpaši cietsirdīgu darbību un terora aktu) veikšana ir pamats izslēgšanai no to personu loka, kas kvalificējas kā bēgļi, pat tad, ja noziegums ir veikts ar politisku mērķi.

Arī 12. panta 6. punktā, pamatojoties uz Eiropas Savienības Tiesas judikatūru²⁵, noteikts, ka personas izslēgšana no to personu loka, kas kvalificējas kā bēgļi, ir atkarīga tikai no tā, vai ir ievēroti nosacījumi saskaņā ar šo pantu, un tā nevar būt atkarīga no kāda papildu proporcionalitātes vērtējuma.

2. Patvēruma piešķiršanas lēmumu lielāka konverģence visā ES, paredzot pienākumu dalībvalstu atbildīgajām iestādēm ņemt vērā Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras norādījumus

7. pants – Aizsardzības nodrošinātāji

Kā līdzekli lielākas konverģences nodrošināšanai patvēruma piešķiršanas lēmumu pieņemšanas praksē visā ES, izvērtējot, vai starptautiskā organizācija kontrolē valsti vai ievērojamu tās teritoriju, 7. panta 3. punkts nosaka pienākumu atbildīgajām iestādēm vadīties pēc Savienības norādījumiem, īpaši pēc kopējās analīzes un norādījumiem par situāciju izcelsmes valstī, ko sniedz Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra un Eiropas tīkli par situāciju izcelsmes valstī. Priekšlikums par Eiropas Savienības Patvēruma aģentūru (regulas 8. un 10. pants²⁶ paredz pilnvaras izdot šādu kopējo analīzi un norādījumus, uz ko ir savstarpēja atsauce 7. panta 3. punktā. (turpmāk “Aģentūras norādījumi”).

8. pants – Iekšējā aizsardzība

Lai nodrošinātu patvēruma piešķiršanas lēmumu konverģenci saistībā ar iekšējo aizsardzību līdzīgi 7. panta 3. punktā izmantotajai metodei, dalībvalstu atbildīgo iestāžu pienākums ir papildus citai informācijai ņemt vērā Aģentūras norādījumus.

11. un 17. pants – Bēgļa un alternatīvās aizsardzības statusa zaudēšana

11. panta 2. punkta b) apakšpunkts saistībā ar bēgļa statusa zaudēšanu un 17. panta 2. punkta b) apakšpunkts par alternatīvās aizsardzības statusa zaudēšanu paredz pienākumu atbildīgajām iestādēm vadīties pēc Aģentūras norādījumiem, izvērtējot, vai bēgļi un alternatīvās aizsardzības saņēmēji ir attiecīgi zaudējuši tiesības uz tiem piešķirto starptautiskās aizsardzības statusu.

3. Sistemātiskas un regulāras statusa pārskatīšanas ieviešana

14. pants un 20. pants – Bēgļa statusa un alternatīvās aizsardzības statusa atsaukšana, izbeigšana vai atjaunošanas atteikšana

²³ C-199/12.

²⁴ Lieta C-57/09.

²⁵ Lieta C-57/09.

²⁶ COM(2016) 271 *final*.

14. panta 1. punkts un 20. panta 1. punkts paredz atbildīgo iestāžu pienākumu atsaukt, izbeigt vai atteikt atjaunot statusu, kad aizsardzība vairs nav nepieciešama vai pēc aizsardzības piešķiršanas kļūst piemērojams izslēgšanas pamatojums. Tādēļ ir nepieciešama statusa pārskatīšana, lai pārbaudītu, vai joprojām ievēroti atbilstības kritēriji (bailes no vajāšanas, plaši izplatīta vardarbība).

15. pants un 21. pants – Bēgļa statusa un alternatīvās aizsardzības statusa pārskatīšana

Priekšlikums nosaka šādas pārskatīšanas uzsākšanas priekšnoteikumus, no kuriem viens ir patstāvīgs, bet otrs nodrošina regularitāti. Tādēļ tiek ierosināts noteikt atbildīgajām iestādēm pienākumu veikt šādu pārskatīšanu, ja izcelsmes valstī ir notikušas ievērojamas un būtiskas izmaiņas, kas ir atspoguļotas ES līmeņa dokumentos; t.i., Aģentūras norādījumos (15. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 21. panta 1. punkta b) apakšpunktā), un kad tās pirmo reizi atjauno uzturēšanās atļaujas bēgļiem un pirmo un otro reizi - alternatīvās aizsardzības saņēmējiem (15. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 21. panta 1. punkta b) apakšpunkts). Šādi pārskati nedrīkstētu radīt papildu administratīvo slogu valstu pārvaldes iestādēm, ņemot vērā to, ka tie ir mērķtiecīgi un paredzēti situācijām, kurās jebkurā gadījumā ir jāpieņem lēmums par uzturēšanās atļaujas atjaunošanu – vai gadījumos, kad tiek ziņots par nozīmīgām izmaiņām noteiktas izcelsmes valsts situācijā. Tādēļ šis priekšlikums sasniegs augstāku saskaņošanas un kontroles līmeni, tai pašā laikā izvairoties no lieka sloga radīšanas dalībvalstīm.

Tiek ierosināts trīs mēnešu pagarinājuma periods (14. panta 5. punktā un 20. panta 3. punktā) gadījumā, ja statuss tiek atsaukts apstākļu maiņas dēļ, lai nodrošinātu personai iespēju mēģināt mainīt savu statusu, ja tam ir cits pamats (ģimene, darbs, mācības, humanitārais pamatojums, u.c.).

4. Sekundārās pārvietošanās jautājumu risināšana, nosakot aizsardzības saņēmēja pienākumus uzturēties dalībvalstī, kas ir nodrošinājusi aizsardzību un nosakot papildu ierobežojumus, veicot grozījumus Pastāvīgo iedzīvotāju direktīvā.

29. pants – Pārvietošanās Savienībā

29. pants nosaka, ka starptautiskās aizsardzības saņēmējam parasti ir pienākums uzturēties dalībvalstī, kura ir nodrošinājusi aizsardzību, un kopā ar 44. pantu paredz ierobežojumus, ja aizsardzības saņēmējs tiek atrasts citā dalībvalstī bez tiesībām tajā uzturēties vai dzīvot. 29. panta 2. punkts šajā sakarā ietver atsauci uz Dublinas regulas (20. panta 1. punkta e) apakšpunktā) paredzētajiem noteikumiem. Turklāt ir ierosināts veikt grozījumus Pastāvīgo iedzīvotāju direktīvā 2003/109/EK, kā arī nodrošināt, lai piecu gadu periods, pēc kura starptautiskās aizsardzības saņēmējiem ir tiesības uz pastāvīgā iedzīvotāja statusu, sāktos ik reizi, kad persona tiek atrasta dalībvalstī, kas nav nodrošinājusi starptautisko aizsardzību, un tai nav tiesību tur uzturēties vai dzīvot saskaņā ar attiecīgajiem Savienības vai valsts tiesību aktiem. Ir paredzēts, ka šis ierosinātais pasākums pamudinās starptautiskās aizsardzības saņēmējus ievērot noteikumus un izvairīties no neatļautas sekundārās pārvietošanās, jo pretējā gadījumā viņi riskētu ar gaidīšanas perioda paildzināšanos pastāvīgā iedzīvotāja statusa un saistīto tiesību uz ES iekšējo mobilitāti ieguvei.

29. pants arī apliecina, ka attiecīgie Šengenas noteikumi ļauj aizsardzības saņēmējam uzturēties citā dalībvalstī, kas pilnībā piemēro Šengenas tiesību kopumu, 90 dienas jebkurā 180 dienu periodā, ja tiek ievēroti Šengenas līguma ieviešanas konvencijas 21. panta noteikumi. Turklāt šis pants arī precizē, ka aizsardzības saņēmējs var pieteikties uz uzturēšanos citā dalībvalstī saskaņā ar citiem piemērojamiem ES noteikumiem (kā tas ir

ierosināts priekšlikumā par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos augstprasmju nodarbinātības nolūkos²⁷), vai ja dalībvalstu noteikumi to pieļauj.

24. pants – Informācija

24. pants paredz stingrākus noteikumus par informāciju, lai nodrošinātu, ka starptautiskās aizsardzības saņēmējs apzinās savas tiesības un pienākumus, īpaši saistībā ar pārvietošanās noteikumiem Savienības robežās. Tāpēc tiek ierosināts ieviešanas akts, lai nodrošinātu vienotus noteikumus par ES teritorijā sniedzamās informācijas saturu un veidu.

5. Starptautiskās aizsardzības saņēmēju tiesību turpmāka saskaņošana

22. pants – Vispārējie noteikumi

VII nodaļa paredz aizsardzības saturu un nosaka tiesības un pienākumus trijās sadaļās kā vispārējos noteikumus un tiesības, kas saistītas ar uzturēšanos un integrāciju. Izmaiņas paredz lielāku saskaņošanu, nodrošinot vienotus noteikumus, kas īpaši attiecas uz uzturēšanās atļaujām un ceļošanas dokumentiem, kā arī precizē tiesības, kuras tiek piešķirtas īpaši saistībā ar sociālajām tiesībām.

Lai gan bēgļa statusa atzīšana ir deklaratīvs akts, 22. panta 3. punktā ir skaidri precizēts, ka atsevišķas tiesības (darba un sociālā nodrošinājuma pieejamība) var būt paredzētas kā nosacītas tiesības, ja ir piešķirta uzturēšanās atļauja.

25. pants – Ģimenes vienotība

Saistībā ar ģimenes vienotību (25. pantu) ģimenes locekļu loks tiek paplašināts, lai atspoguļotu pašreizējo migrācijas tendenču realitāti, ka pieteikumu iesniedzēji bieži ierodas dalībvalstu teritorijā pēc ilgstoša tranzīta perioda. Attiecīgajā apsvērumā par ģimenes vienotību ir precizēts, ka šie noteikumi ir *lex specialis* attiecībā uz Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas noteikumiem.

26. pants – Uzturēšanās atļaujas

Attiecībā uz uzturēšanās atļaujām 26. pants paredz jaunu un skaidri noteiktu derīguma termiņu un uzturēšanās atļaujas veida formāta saskaņošanu, tai pašā laikā saglabājot atšķirību starp alternatīvās aizsardzības saņēmējiem un bēgļiem. Alternatīvās aizsardzības vajadzībām uzturēšanās atļauja ir derīga vienu gadu, un to var atjaunot uz diviem gadiem (1+2+2 gadu formula), savukārt bēgļiem uzturēšanās atļauja ir derīga trīs gadus, un to var atjaunot uz trim gadiem (3+3+3 gadu formula).

27. pants – Ceļošanas dokuments

27. pantā tiek ierosināts saskaņot arī ceļošanas dokumentu minimālās drošības prasības un biometriskās īpašības, nosakot dalībvalstu pienākumu izdot ceļošanas dokumentus vismaz ar viena gada derīguma termiņu, kā rezultātā uz šiem ceļošanas dokumentiem attiecas Regulas Nr. 2252/2004 tehniskās saskaņošanas noteikumi.

28. pants – Pārvietošanās brīvība dalībvalstī

Attiecībā uz pārvietošanās brīvību dalībvalstī 28. panta 2. punkts apkopo Eiropas Savienības Tiesas judikatūru²⁸, ieviešot iespēju dalībvalstīm noteikt uzturēšanās nosacījumus, ja tie ir nepieciešami integrācijas sekmēšanai.

30. pants – Piekļuve nodarbinātībai

²⁷ COM(2016) 378 final

²⁸ Lieta C-443/14.

Pants par piekļuvi nodarbinātībai (30. pants) sīkāk precizē ar nodarbinātību saistītās tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi, paskaidrojot pievienotās kolektīvās darba tiesības, kā arī veselības aizsardzību un drošību darba vietā, un ir skaidrāk formulēts arī dalībvalsts veicināšanas pienākums.

32. pants – Piekļuve kvalifikāciju un prasmju atzīšanas procedūrām

Saistībā ar noteikumiem par kvalifikācijas atzīšanu (32. panta 1. un 2. punkts) tiek skaidrāk formulēta vienlīdzīga attieksme un veicināšanas pienākums, un attiecībā uz prasmju atzīšanu tiek atsevišķi uzsvērts vienlīdzīgas attieksmes pienākums, lai iezīmētu atšķirību starp abām shēmām.

33. pants – Sociālais nodrošinājums

Sociālā nodrošinājuma darbības joma tiek precizēta juridiskās skaidrības labad, ietverot savstarpējo atsauci uz sociālā nodrošinājuma koordinācijas regulu (2. panta 17. punkts).

6. Integrācijas motivācijas stiprināšana starptautiskās aizsardzības saņēmējiem

34. pants – Sociālā palīdzība

Sociālā palīdzība tagad ir noteikta 2. panta 18. punktā, balstoties uz tiesu praksi²⁹. Tiek saglabāts esošais iespējamais sociālās palīdzības nodrošināšanas ierobežojums pamatpabalstu apjomā attiecībā uz alternatīvās aizsardzības saņēmējiem. Par pamatpabalstiem ir uzskatāmi pabalsti, kas nodrošina vismaz minimālo ienākumu atbalstu, palīdzību slimības vai grūtniecības gadījumā un palīdzību vecākiem, ja šie pabalsti pastāv un tiek piešķirti valstspiederīgajiem.

Papildus šiem ierobežojumiem 34. pantā ir ierosināts ļaut dalībvalstīm paredzēt noteiktas sociālās palīdzības piešķiršanu visiem starptautiskās palīdzības saņēmējiem ar nosacījumu, ka tiem efektīvi jāpiedalās integrācijas pasākumos.

38. pants – Piekļuve integrācijas pasākumiem

Tāpēc kā atbilstošs pasākums 38. pantā ir noteikts aizsardzības saņēmēju iespējamais pienākums iesaistīties integrācijas pasākumos. Tomēr, nosakot starptautiskās aizsardzības saņēmēju pienākumu efektīvi piedalīties integrācijas pasākumos saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas attiecīgo judikatūru, dalībvalstīm būtu jāņem vērā individuālās grūtības³⁰.

²⁹ Lieta C-140/12.

³⁰ Lieta C-579/13.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu, un ar ko veic grozījumus Padomes 2003. gada 25. novembra Direktīvā 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 78. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu un 79. panta 2. punkta a) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) ir jāveic vairākas būtiskas izmaiņas Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīvā 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu³¹ (pārstrādāta redakcija). Lai nodrošinātu patvēruma piešķiršanas lēmumu saskaņošanu un lielāku konvergenci tajos un saistībā ar starptautiskās aizsardzības saturu, un tādējādi mazinātu pamudinājumu pārvietoties Eiropas Savienības teritorijā un nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, minētā direktīva būtu jāatceļ un jāaizvieto ar regulu.
- (2) Kopēja patvēruma politika, tostarp kopēja Eiropas patvēruma sistēma (KEPS), kas balstās uz 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencijas par bēgļa statusu, kas grozīta ar 1967. gada 31. janvāra Ņujorkas Protokolu (Ženēvas Konvencija), pilnīgu un visietverošu piemērošanu, ir daļa no Eiropas Savienības mērķa pakāpeniski radīt brīvības, drošības un taisnīguma telpu, kas ir atvērta tiem, kuri apstākļu spiesti likumīgi meklē aizsardzību Savienībā. Šādas politikas galvenajiem principiem vajadzētu būt solidaritātei un taisnīgam atbildības, tostarp tās finanšu seku, sadalījumam starp dalībvalstīm.
- (3) KEPS pamatā ir kopīgi standarti, kuri attiecas uz patvēruma procedūrām, atzīšanu un aizsardzību, ko piedāvā Savienības līmenī, uzņemšanas nosacījumiem un sistēmu tās dalībvalsts noteikšanai, kura ir atbildīga par patvēruma meklētājiem. Neraugoties uz sasniegto progresu KEPS pakāpeniskajā izveidē, starp dalībvalstīm joprojām pastāv būtiskas atšķirības saistībā ar izmantoto procedūru veidu, atzīšanas līmeņiem,

³¹ OV L 337, 20.12.2011., 9. lpp.

starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem un starptautiskās aizsardzības saņēmējiem piešķirtās aizsardzības veidu, uzņemšanas materiālajiem apstākļiem un piešķirtajiem pabalstiem. Šīs atšķirības ir sekundārās pārvietošanās būtiski virzītājspēki, kuri apdraud mērķi nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret visiem pieteikumu iesniedzējiem neatkarīgi no pieteikuma paušanas vietas Savienībā.

- (4) Komisija 2016. gada 6. aprīļa paziņojumā ir izklāstījusi iespējamās risinājumus, kā uzlabot KEPS, proti, izveidojot ilgtspējīgu un taisnīgu sistēmu tās dalībvalsts noteikšanai, kura ir atbildīga par patvēruma meklētājiem, stiprinot *Eurodac* sistēmu, panākot lielāku konvergenci ES patvēruma sistēmā, nepieļaujot sekundāro pārvietošanos Eiropas Savienībā un paplašinot Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras pilnvaras³². Šis paziņojums atbilst Eiropas Padomes 2016. gada 18.–19. februārī paustajiem aicinājumiem³³ panākt progresu ES esošā regulējuma reformā, lai nodrošinātu humānu un efektīvu patvēruma politiku. Tajā ierosināta arī tālākā virzība, kas atbilst visaptverošajai pieejai migrācijas jomā, ko Eiropas Parlaments izklāstījis 2016. gada 12. aprīļa iniciatīvas ziņojumā.
- (5) Lai KEPS un Dublinas sistēma labi darbotos, ir jāpanāk ievērojams progress valstu patvēruma sistēmu konvergencē, īpaši ņemot vērā atšķirīgos atzīšanas līmeņus un aizsardzības statusa veidus dalībvalstīs. Turklāt būtu jādara stingrāki noteikumi par statusa pārskatīšanu, lai nodrošinātu aizsardzības piešķiršanu tikai tām personām, kurām tā ir nepieciešama, un uz tik ilgu laiku, kamēr tā ir nepieciešama. Bez tam būtu jāizvairās no atšķirīgas prakses saistībā ar uzturēšanās atļauju termiņu, un būtu sīkāk jāprecizē un jāsapasina starptautiskās aizsardzības saņēmējiem piešķirto tiesību apjoms.
- (6) Tāpēc ir nepieciešama regula, lai visā Savienībā nodrošinātu konsekventāku saskaņošanas līmeni un augstāku tiesiskās noteiktības un pārredzamības pakāpi.
- (7) Šīs regulas galvenais mērķis ir, no vienas puses, nodrošināt, ka dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiskā aizsardzība, un, no otras puses, nodrošināt, ka minētajām personām visās dalībvalstīs ir pieejamas vienādas tiesības.
- (8) Arī turpmākai noteikumu tuvināšanai par bēgļa un alternatīvās aizsardzības statusa atzīšanu un saturu būtu jāpalīdz ierobežot starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju un starptautiskās aizsardzības saņēmēju sekundārā pārvietošanās dalībvalstīs, kur šādu pārvietošanos varētu būt radījušas jebkādas atšķirības valstu juridiskajos pasākumos, kas ir veikti, lai transponētu Kvalifikācijas direktīvu, ko aizvieto šī regula.
- (9) Šī regula neattiecas uz citiem valstu līmeņa humanitārajiem statusiem, ko dalībvalstis saskaņā ar to tiesību aktiem piešķir personām, kas nekvalificējas bēgļa statusam vai alternatīvās aizsardzības statusam. Ja šie statusi tiek piešķirti, tas darāms tādā veidā, lai nepastāvētu risks tos sajaukt ar starptautisko aizsardzību.
- (10) Personām, par kurām pieņemts pozitīvs pārmitināšanas lēmums, būtu jāpiešķir starptautiskā aizsardzība. Attiecīgi būtu jāpiemēro šīs regulas noteikumi par starptautiskās aizsardzības saturu, tostarp noteikumi ar mērķi nepieļaut sekundāro pārvietošanos.

³² COM(2016) 197 *final*.

³³ EUCO 19.02.2016., SN 1/16.

- (11) Šajā regulā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (“Harta”). Šī regula īpaši paredz nodrošināt, ka pilnībā tiek respektēta cilvēka cieņa un patvēruma pieteikuma iesniedzēja un viņu pavadošo ģimenes locekļu tiesības uz patvērumu, un veicināt Hartas pantu piemērošanu attiecībā uz cilvēka cieņu, privātās un ģimenes dzīves cienīšanu, vārda un informācijas brīvību, tiesībām uz izglītību, brīvību izvēlēties nodarbošanos un tiesībām uzsākt darbu, brīvību vadīt uzņēmumu, tiesības uz patvērumu, nediskrimināciju, bērna tiesības, sociālo nodrošinājumu un sociālo palīdzību, veselības aprūpi, un tādēļ tā ir attiecīgi jāīsteno.
- (12) Attiecībā uz personām, kurām piemēro šo regulu, dalībvalstīm ir jāievēro savas saistības atbilstīgi starptautisko tiesību instrumentiem, kuros tās ir puses, it īpaši tiem, kuros ir noteikts diskriminācijas aizliegums.
- (13) Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda līdzekļi būtu jāizmanto, lai sniegtu pienācīgu atbalstu dalībvalstu centieniem ieviest regulā noteiktos standartus, jo īpaši palīdzot tām dalībvalstīm, kuras saskaras ar savu patvēruma sistēmu īpašu un nesamērīgu noslogojumu, kam par iemeslu ir to ģeogrāfiskā vai demogrāfiskā situācija.
- (14) Eiropas Savienības Patvēruma aģentūrai būtu jānodrošina pienācīgs atbalsts šīs regulas piemērošanā, jo īpaši nodrošinot ekspertu palīdzību dalībvalstu iestādēm starptautiskās aizsardzības pieteikumu pieņemšanā, reģistrēšanā un izskatīšanā, sniedzot atjauninātu informāciju par trešajām valstīm, tostarp informāciju par izcelsmes valsti, kā arī citus attiecīgus norādījumus un instrumentus. Piemērojot šo regulu, dalībvalstu iestādēm būtu jāņem vērā Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras [Aģentūras] izstrādātie darbības standarti, indikatīvie norādījumi un paraugprakse. Izvērtējot starptautiskās aizsardzības pieteikumus, dalībvalstu iestādēm būtu īpaši jāņem vērā informācija, pārskati, izcelsmes valstu situācijas kopējā analīze un norādes par situāciju izcelsmes valstīs, ko Savienības līmenī ir izstrādājusi Aģentūra un izcelsmes valstu informācijas Eiropas tīkli saskaņā ar regulas 8. un 10. pantu³⁴.
- (15) Īstenojot šo regulu, pirmkārt būtu jāņem vērā “bērna intereses” saskaņā ar Apvienoto Nāciju 1989. gada Konvenciju par bērna tiesībām. Izvērtējot bērna intereses, dalībvalstu iestādēm jo īpaši būtu pienācīgi jāņem vērā ģimenes vienotības princips, nepilngadīgās personas labklājība un sociālā attīstība, drošības un aizsardzības apsvērumi un paša nepilngadīgā uzskati, ja vien tas iespējams saskaņā ar viņa vecuma un brieduma pakāpi.
- (16) Ģimenes locekļu jēdzienam ir jāņem vērā dažādie īpašie atkarības apstākļi un īpašā uzmanība, kas jāpievērš bērna interesēm. Tam ir arī jāatspoguļo pašreizējo migrācijas tendenču realitāte, ka pieteikumu iesniedzēji bieži ieceļo dalībvalstu teritorijā pēc ilgstoša tranzīta perioda. Tāpēc šim jēdzienam būtu jāietver ģimenes, kas ir izveidojušās ārpus izcelsmes valsts, bet pirms to ieceļošanas dalībvalsts teritorijā.
- (17) Šī regula neskar Protokolu par patvērumu Eiropas Savienības dalībvalstu valstspiederīgajiem, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību (LES) un LESD.
- (18) Bēgļa statusa atzīšana ir deklaratīvs akts.

³⁴

COM(2016) 271 *final*.

- (19) Apspriešanās ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Augsto komisāru bēgļu jautājumos var sniegt dalībvalstīm noderīgas norādes, nosakot bēgļa statusu saskaņā ar Ženēvas Konvencijas 1. pantu.
- (20) Būtu jānosaka standarti bēgļa statusa definēšanai un saturam, lai dalībvalstu kompetentajām struktūrām dotu norādes Ženēvas konvencijas piemērošanā.
- (21) Nepieciešams ieviest kopīgus kritērijus patvēruma pieteikuma iesniedzēju atzīšanai par bēgļiem Ženēvas konvencijas 1. panta nozīmē.
- (22) Jo īpaši nepieciešams ieviest kopīgas koncepcijas par aizsardzības vajadzībām, kas rodas uz vietas; kaitējuma un aizsardzības avotiem; iekšējo aizsardzību un vajāšanu, tostarp vajāšanas iemesliem.
- (23) Aizsardzību var sniegt valsts vai puses vai organizācijas, tostarp starptautiskās organizācijas, kas atbilst šajā regulā izklāstītajiem nosacījumiem un kuras kontrolē kādu reģionu vai lielāku apgabalu valsts teritorijā, kuras vēlas un spēj sniegt šādu aizsardzību.. Šādai aizsardzībai vajadzētu būt efektīvai un neierobežotai laikā.
- (24) Iekšējai aizsardzībai pret vajāšanu vai būtisku kaitējumu vajadzētu būt efektīvi pieejamai pieteikuma iesniedzējam izcelsmes valsts teritorijas daļā, uz kuru viņš var droši un likumīgi ceļot, kurā viņš var tikt uzņemts un kurā, kā var pamatoti pieņemt, viņš apmetīsies. Izvērtējumam, vai šāda iekšējā aizsardzība pastāv, vajadzētu būt starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas neatņemamai daļai, un tas būtu jāveic, tiklīdz atbildīgā iestāde konstatē, ka pretējā gadījumā būtu jāpiemēro kvalifikācijas kritēriji. Pierādīšanas pienākums par iekšējās aizsardzības pieejamību būtu jāuzņemas atbildīgajai iestādei.
- (25) Ja vajāšanu īsteno vai būtisku kaitējumu nodara valsts vai valsti pārstāvošas personas vai struktūras, būtu jāpieņem, ka pieteikuma iesniedzējam nav pieejama efektīva aizsardzība. Ja minētais pieteikuma iesniedzējs ir nepavadīts nepilngadīgais, vienlaikus ar minētās aizsardzības faktisko pieejamību būtu jāizvērtē tādu atbilstošu aprūpes un aizbildnības risinājumu pieejamība, kas ir nepavadīta nepilngadīgā interesēs. .
- (26) Izvērtējot nepilngadīgu personu starptautiskās aizsardzības pieteikumus, atbildīgajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā vajāšanas veidus, kas īpaši vērsti pret bērniem.
- (27) Viens no nosacījumiem, lai personu kvalificētu kā bēgli Ženēvas konvencijas 1. panta A punkta nozīmē, ir cēloņsakarība starp vajāšanas iemesliem, proti, rase, reliģija, tautība, politiskā pārliecība vai piederība noteiktai sociālai grupai, un vajāšanas darbībām vai aizsardzības pret šādām darbībām trūkums.
- (28) Nepieciešams ieviest arī vienotu koncepciju attiecībā uz vajāšanas pamatu “piederība noteiktai sociālai grupai”. Lai definētu noteiktu sociālo grupu, būtu pienācīgi jāņem vērā aspekti, kas izriet no pieteikuma iesniedzēja dzimuma, tostarp dzimumidentitāte un seksuālā orientācija, kas var būt saistīti ar noteiktām tiesību tradīcijām un ieražām, kuru dēļ, piemēram, tiek kropļoti dzimumorgāni, notiek piespiedu sterilizācija vai piespiedu aborti, ciktāl šie jautājumi ir saistīti ar pieteikuma iesniedzēja pamatotām bailēm no vajāšanas.
- (29) Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas attiecīgo judikatūru dalībvalstu kompetentajām iestādēm starptautiskās aizsardzības pieteikumu izvērtēšanā pieteikuma iesniedzēja ticamības izvērtēšanas metodes būtu jāizmanto tā, lai ievērotu Hartā nostiprinātās individuālās tiesības, īpaši tiesības uz cilvēka cieņas neaizskaramību un privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību. Īpaši saistībā ar homoseksualitāti pieteikuma

iesniedzēja ticamības individuālai izvērtēšanai nevajadzētu balstīties uz stereotipiskiem uzskatiem par homoseksuāļiem, un pieteikuma iesniedzēju nedrīkstētu sīki iztaujāt par viņa vai viņas seksuālo orientāciju vai veikt tās pārbaudes.

- (30) Darbības, kas ir pretējas ANO principiem un mērķiem, ir izklāstītas ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā un cita starpā ietvertas ANO rezolūcijās, kas attiecas uz terorisma apkarošanas pasākumiem un noteic, ka “terorisma darbības, metodes un prakse ir pretējas ANO mērķiem un principiem” un ka “apzināta terorisma aktu finansēšana, plānošana un kūdīšana uz tiem arī ir pretēja ANO mērķiem un principiem”.
- (31) Politiska nozieguma veikšana pati par sevi nav pamats izslēgšanai no bēgļa statusa. Tomēr saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas attiecīgo judikatūru īpaši cietsirdīgas darbības, kur attiecīgā darbība nav samērīga ar apgalvoto politisko mērķi, un terora akti, kam raksturīga cietsirdība pret civiliedzīvotājiem, pat tad, ja tie ir veikti ar šķietami politisku mērķi, ir uzskatāmi par nepolitiskiem noziegumiem un tādēļ var būt par pamatu izslēgšanai no bēgļa statusa.
- (32) Būtu jānosaka arī standarti attiecībā uz alternatīvā aizsardzības statusa noteikšanu un tā saturu. Alternatīvajai aizsardzībai vajadzētu būt komplementārai un būtu jāpapildina bēgļu aizsardzība, kas paredzēta Ženēvas konvencijā.
- (33) Nepieciešams ieviest kopīgus kritērijus, uz kuru pamata personas, kas iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumu, būtu atzīstamas par tiesīgām saņemt alternatīvo aizsardzību. Minētajiem kritērijiem būtu jāizriet no starptautiskām saistībām saskaņā ar cilvēktiesību instrumentiem un dalībvalstīs pastāvošās prakses.
- (34) Lai izvērtētu nopietnu kaitējumu, pēc kura var kvalificēt pieteikumu iesniedzējus alternatīvās aizsardzības saņemšanai, apzinātas vardarbības jēdzienam saskaņā ar attiecīgo Eiropas Kopienų Tiesas judikatūru būtu jāietver vardarbība, kas var ietekmēt cilvēkus neatkarīgi no viņu personiskajiem apstākļiem.
- (35) Saskaņā ar attiecīgo Eiropas Savienības Tiesas judikatūru³⁵ nopietna kaitējuma izvērtējumā situācijas, kurās trešās valsts bruņotie spēki konfrontē vienu vai vairākas bruņotas grupas vai kurās divas vai vairākas bruņotas grupas konfrontē cita citu, ir uzskatāmas par iekšēju bruņotu konfliktu. Nav nepieciešams šādu konfliktu klasificēt kā “bruņotu konfliktu, kam nav starptautiska rakstura” saskaņā ar starptautiskajām humanitārajām tiesībām; nav arī nepieciešams papildus attiecīgajā teritorijā pastāvošā vardarbības līmeņa novērtējumam atsevišķi vērtēt bruņoto konfrontāciju intensitāti, iesaistīto bruņoto spēku organizētības līmeni vai konflikta ilgumu.
- (36) Attiecībā uz nepieciešamajiem pierādījumiem par nopietna vai individuāla apdraudējuma esamību personas vai pieteikuma iesniedzēja dzīvībai saskaņā ar attiecīgo Eiropas Savienības Tiesas judikatūru³⁶, atbildīgajām iestādēm nebūtu pieteikuma iesniedzējam jāieprasa sniegt pierādījumus, ka apdraudējums konkrēti vērsts uz viņu tādu faktoru dēļ, kas ir īpaši saistīti ar viņa personīgajiem apstākļiem. Tomēr plaši izplatītas vardarbības pakāpe, ar ko var pamatot pieteikumu, ir zemāka, ja pieteikuma iesniedzējs spēj pierādīt, ka konkrēti viņš skarts tādu faktoru dēļ, kas ir īpaši saistīti ar viņa personīgajiem apstākļiem. Turklāt smaga un individuāla apdraudējuma esamība atbildīgajām iestādēm izņēmuma kārtā būtu jānosaka, balstoties vienīgi uz pieteikuma iesniedzēja atrašanos izcelsmes valsts teritorijā vai

³⁵ Lieta C-285/12.

³⁶ Lieta C-465/07.

attiecīgajā teritorijas daļā, ja plaši izplatītās vardarbības pakāpe, kas raksturo noritošo bruņoto konfliktu, sasniedz tik augstu līmeni, ka ir pietiekams pamatojums uzskatīt, ka civiliedzīvotājs, kura atgrieztos izcelsmes valstī vai attiecīgajā izcelsmes valsts daļā, tikai tāpēc vien, ka tā atrastos šīs valsts teritorijā vai reģionā, saskartos ar reālu smaga apdraudējuma risku.

- (37) Uzturēšanās atļaujai un ceļošanas dokumentiem, kas starptautiskās aizsardzības saņēmējiem izsniegti pirmo reizi vai atjaunoti pēc šīs regulas stāšanās spēkā, ir jāatbilst, attiecīgi, Regulas (EK) Nr. 1030/2002 un Padomes Regulas (EK) Nr. 2252/2004 noteikumiem.
- (38) Ģimenes locekļi to ciešās saiknes ar bēgli dēļ parasti ir neaizsargāti pret vajāšanas darbībām tādā veidā, kas varētu būt pamats starptautiskajai aizsardzībai. Ja viņi nav kvalificējami starptautiskās aizsardzības saņemšanai, ģimenes vienotības saglabāšanas nolūkā viņi ir tiesīgi pieprasīt uzturēšanās atļauju un izmantot tādas pašas tiesības kā starptautiskās aizsardzības saņēmēji. Neskarot šīs regulas noteikumus saistībā ar ģimenes vienotības saglabāšanu, kad situācijai ir piemērojama Direktīva 2003/86/EK par ģimenes atkalapvienošanās tiesībām un ir izpildīti tajā ietvertie atkalapvienošanās nosacījumi, starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļiem, kuri individuāli nepretendē uz šādu aizsardzību, būtu jāizsniedz uzturēšanās atļaujas un jāsniedz tiesības saskaņā ar minēto direktīvu. Šo regulu piemēro, neskarot Direktīvu 2004/38/EK.
- (39) Lai pārliecinātos, vai starptautiskās aizsardzības saņēmējiem joprojām ir nepieciešama šāda aizsardzība, atbildīgajām iestādēm būtu jāpārskata piešķirtais statuss, kad nepieciešams atjaunot uzturēšanās atļauju - pirmo reizi bēgļu gadījumā, un pirmo un otro reizi - alternatīvās aizsardzības saņēmēju gadījumā, kā arī tad, kad starptautiskās aizsardzības saņēmēju izcelsmes valstī notiek ievērojamas izmaiņas, kā norādīts izcelsmes valsts situācijas kopējā analīzē un norādījumos par situāciju izcelsmes valstī, ko Savienības līmenī sniedz Aģentūra un izcelsmes valstu informācijas Eiropas tīkli, kā minēts Aģentūras regulas 8. un 10. pantā³⁷.
- (40) Izvērtējot apstākļu maiņu attiecīgajā trešajā valstī, dalībvalstu kompetentās iestādes, ņemot vērā bēgļa individuālo situāciju, pārbauda, vai aizsardzības dalībnieks vai dalībnieki šajā valstī ir veikuši pamatotus pasākumus vajāšanas novēršanai, vai tie šajā nolūkā uztur, cita starpā, efektīvu tiesību sistēmu, kuras ietvaros atklātu vajāšanas darbības, pret tām vērstu kriminālvajāšanu un sodītu par to izdarīšanu, un vai attiecīgajam valstspiederīgajam būs pieeja šādai aizsardzībai, ja bēgļa statuss beigtu pastāvēt.
- (41) Kad bēgļa statuss vai alternatīvās aizsardzības statuss beidz pastāvēt, tā lēmuma piemērošana, ar kuru dalībvalsts atbildīgā iestāde atceļ, izbeidz vai neatjauno statusu, būtu jāatliek uz saprātīgu laikposmu pēc lēmuma pieņemšanas, tāpēc lai nodrošinātu attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam iespēju lūgt uzturēšanās tiesības dalībvalstī, balstoties uz citu pamatu, kas neļauj saņemt starptautisko aizsardzību, piemēram, ģimenes iemesliem vai iemesliem, kas saistīti ar nodarbinātību vai izglītību, saskaņā ar attiecīgajiem Savienības un valstu tiesību aktiem.
- (42) Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem būtu jāuzturas dalībvalstī, kas tiem ir piešķīrusi aizsardzību. Aizsardzības saņēmējiem, kuriem ir derīgs ceļošanas

³⁷

COM(2016) 271 *final*.

dokuments un uzturēšanās atļauja, ko dalībvalsts izsniegusi, pilnībā piemērojot Šengenas *acquis*, būtu jāatļauj ieceļot un brīvi pārvietoties to dalībvalstu teritorijā, kuras pilnībā piemēro Šengenas *acquis*, uz laiku līdz 90 dienām jebkurā 180 dienu periodā saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksu³⁸ un 21. pantu Konvencijā, ar ko īsteno Šengenas Nolīgumu³⁹. Starptautiskās aizsardzības saņēmēji var arī lūgt tiesības uzturēties citā dalībvalstī, nevis tajā, kas ir nodrošinājusi aizsardzību, saskaņā ar attiecīgajiem ES noteikumiem, īpaši par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos augstprasmes nodarbinātības nolūkos⁴⁰, un saskaņā ar valstu noteikumiem; tomēr tas nenozīmē starptautiskās aizsardzības un ar to saistīto tiesību nodošanu.

- (43) Lai novērstu sekundāru pārvietošanos Eiropas Savienībā, atbildīgajai dalībvalstij saskaņā ar regulā noteikto procedūru būtu jāpieņem atpakaļ starptautiskās aizsardzības saņēmēji, kas tiek atrasti citā dalībvalstī, nevis dalībvalstī, kura tiem ir nodrošinājusi aizsardzību, un neizpilda uzturēšanās nosacījumus⁴¹.
- (44) Lai nepieļautu sekundāro pārvietošanos Eiropas Savienībā, būtu jāveic grozījumi Pastāvīgo iedzīvotāju direktīvā 2003/109/EK, lai nodrošinātu, ka piecu gadu periods, pēc kura starptautiskās aizsardzības saņēmējiem ir tiesības uz pastāvīgā iedzīvotāja statusu, sāktos no jauna ik reizi, kad persona tiek atrasta dalībvalstī, kas nav nodrošinājusi starptautisko aizsardzību, un tai nav tiesību tur uzturēties vai dzīvot saskaņā ar attiecīgajiem Savienības vai valsts tiesību aktiem.
- (45) Valsts drošības un sabiedriskās kārtības jēdziens attiecas arī uz gadījumiem, kad trešās valsts valstspiederīgie ir tādas apvienības biedri, kas atbalsta starptautisko terorismu, vai atbalsta šādu apvienību.
- (46) Pieņemot lēmumu par tiesībām uz šajā regulā paredzētajiem pabalstiem, kompetentajām iestādēm būtu pienācīgi jāņem vērā bērna intereses, kā arī īpašie atkarības apstākļi, kad starptautiskās aizsardzības saņēmēja apgādībā ir tās tuvi radnieki, kuri jau atrodas dalībvalstī un kuri nav minētās starptautiski aizsargājamās personas ģimenes locekļi. Ārkārtas apstākļos, kad starptautiski aizsargājamās personas tuvs radnieks ir laulāts nepilngadīgais, ko nepavada viņa laulātais, nepilngadīgā intereses var tikt saistītas ar viņa izcelsmes ģimeni.
- (47) Starptautisko saistību noteiktajās robežās, pirms piešķirt pabalstus saistībā ar piekļuvi nodarbinātībai un sociālajam nodrošinājumam, personai būtu jāizsniedz uzturēšanās atļauja.
- (48) Kompetentās iestādes var ierobežot piekļuvi nodarbinātībai un pašnodarbinātībai attiecībā uz amatiem, kas saistīti ar valsts varas īstenošanu un pienākumu aizsargāt valsts vai citu publisko iestāžu vispārējās intereses. Izmantojot tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi saistībā ar dalību organizācijā, kas pārstāv darba ņēmējus, vai darbību konkrētā profesijā, starptautiskās aizsardzības saņēmējus var izslēgt no dalības tādu struktūru vadībā, kuru darbību regulē publiskās tiesības, un no tāda amata ieņemšanas, ko regulē publiskās tiesības.

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta Regula 2016/399 par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām.

³⁹ 1985. gada 14. jūnija Šengenas nolīgums starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām.

⁴⁰ COM(2016) 378 *final*.

⁴¹ Jaunā Dublinas regula (ES) Nr. [xxx/xxxx].

- (49) Lai uzlabotu starptautiskās aizsardzības saņēmēju šajā regulā noteikto tiesību un priekšrocību efektīvu izmantošanu, ir jāņem vērā viņu īpašās vajadzības un īpašās integrācijas problēmas, ar kurām tie saskaras, un jāveicina viņu piekļuve ar integrāciju saistītām tiesībām, īpaši attiecībā uz piekļuvi izglītības iespējām, kas saistītas ar nodarbinātību, un arodizglītībai, pieeju ārvalstu diplomu, apliecību un citu oficiālu kvalifikāciju apliecinājumu atzīšanas procedūrām, īpaši sakarā ar dokumentāru pierādījumu trūkumu un šo personu nespēju segt ar atzīšanas procedūrām saistītās izmaksas.
- (50) Attiecībā ar sociālo drošību pret starptautiskās aizsardzības saņēmējiem būtu jānodrošina vienlīdzīga attieksme kā pret tās dalībvalsts valstspiederīgajiem, kura piešķir aizsardzību.
- (51) Turklāt, jo īpaši lai izvairītos no sociālām grūtībām, ir būtiski starptautiskās aizsardzības saņēmējiem sniegt sociālo palīdzību, nepieļaujot diskrimināciju. Tomēr attiecībā uz starptautiskās aizsardzības saņēmējiem dalībvalstīm būtu jādod noteikts elastīgums, kas ļautu ierobežot šādas tiesības tikai pamatpabalstu apmērā, kas jāsaprot kā vismaz minimālais ienākumu atbalsts, palīdzība slimības vai grūtniecības gadījumā un palīdzība vecākiem, ciktāl šie pabalsti tiek piešķirti valstspiederīgajiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Lai veicinātu starptautiskās aizsardzības saņēmēju integrāciju, dalībvalstīm būtu jādod iespēja paredzēt, ka bēgļu un alternatīvās aizsardzības saņēmēju piekļuve konkrētam valsts tiesību aktos noteiktam ir atkarīga no starptautiskās aizsardzības saņēmēja efektīvas dalības integrācijas pasākumos.
- (52) Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem būtu jānodrošina piekļuve veselības aprūpei, tostarp fiziskās un garīgās veselības aprūpei.
- (53) Lai veicinātu starptautiskās aizsardzības saņēmēju integrāciju sabiedrībā, starptautiskās aizsardzības saņēmējiem ir jābūt piekļuvei integrācijas pasākumiem, kuru kārtību nosaka dalībvalstis. Dalībvalstis var paredzēt, ka iesaistīšanās šādos integrācijas pasākumos, piemēram, valoduursos, pilsoņu integrācijasursos, arodapmācībā un citos ar nodarbinātību saistītosursos, ir obligāta.
- (54) Lai efektīvi pārraudzītu šīs regulas piemērošanu, tā ir regulāri jānovērtē.
- (55) Lai nodrošinātu vienotus nosacījumus šīs regulas noteikumu īstenošanai saistībā ar sniedzamās informācijas veidu un saturu, īstenošanas pilnvaras būtu jāpiešķir Komisijai. Šīs pilnvaras būtu jāīsteno saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regulu (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu⁴².
- (56) Tā kā dalībvalstis nevar pietiekami labi sasniegt šīs regulas mērķi, proti, izveidot standartus dalībvalstu starptautiskās aizsardzības sniegšanai trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un piešķirtās aizsardzības saturu, un šīs regulas mēroga vai iedarbības dēļ šo mērķi labāk var sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar LES 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.

⁴²

OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.

- (57) [Saskaņā ar 3. pantu 21. protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, minētās dalībvalstis ir paziņojušas, ka vēlas piedalīties šīs regulas pieņemšanā un piemērošanā]

VAI

[Saskaņā ar 1. un 2. pantu 21. protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, un neskarot minētā protokola 4. pantu, minētās dalībvalstis nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, un šī regula tām nav saistoša un nav jāpiemēro.]

VAI

[(XX) Saskaņā ar 1. un 2. pantu 21. protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, un neskarot minētā protokola 4. pantu, Apvienotā Karaliste nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, un šī regula tai nav saistoša un nav jāpiemēro.

(XX) Saskaņā ar 3. pantu 21. protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Īrija (ar... vēstuli) ir paziņojusi, ka vēlas piedalīties šīs regulas pieņemšanā un piemērošanā.]

VAI

[(XX) Saskaņā ar 3. pantu 21. protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Apvienotā Karaliste (ar... vēstuli) ir paziņojusi, ka vēlas piedalīties šīs regulas pieņemšanā un piemērošanā.

(XX) Saskaņā ar 1. un 2. pantu 21. protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, un neskarot minētā protokola 4. pantu, Īrija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, un šī regula tai nav saistoša un nav jāpiemēro.]

- (58) Saskaņā ar 1. un 2. pantu protokolā (Nr. 22) par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD, Dānija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, un Dānijai šī regula nav saistoša un nav jāpiemēro,

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

I NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants **Priekšmets**

Šajā regulā nosaka standartus attiecībā uz:

- (a) trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku kvalificēšanu par starptautiskās aizsardzības saņēmējiem;
- (b) vienotu statusu bēgļiem vai personām, kam ir tiesības uz alternatīvo aizsardzību;
- (c) piešķirtās starptautiskās aizsardzības saturu.

2. pants **Definīcijas**

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- (1) “starptautiskā aizsardzība” ir bēgļa statuss un alternatīvās aizsardzības statuss, kā noteikts 4. un 6. punktā;
- (2) “starptautiskās aizsardzības saņēmējs” ir persona, kurai ir piešķirts bēgļa statuss vai alternatīvās aizsardzības statuss, kā noteikts 4. un 6. punktā;
- (3) “bēglis” ir trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ, atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir, un kas nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kas, atrazdamies ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, to pašu iepriekš minēto iemeslu dēļ nevar vai šādu baiļu dēļ nevēlas tajā atgriezties, un uz kuru neattiecas 12. pants.
- (4) “bēgļa statuss” nozīmē, ka dalībvalsts atzīst trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku par bēgli;
- (5) “persona, kas tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību” ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, ko nevar kvalificēt kā bēgli, bet attiecībā uz kuru ir sniegts pietiekams pamatojums, lai uzskatītu, ka attiecīgā persona, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī, vai ja bezvalstnieks atgrieztos savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valstī, tam draudētu reāls risks ciest būtisku kaitējumu, kā noteikts 16. pantā, un uz kuru neattiecas 18. panta 1. un 2. punkts, un kas nevar vai šāda riska dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību;
- (6) “alternatīvās aizsardzības statuss” nozīmē, ka dalībvalsts atzīst trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku kā personu, kas ir tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību;
- (7) “starptautiskās aizsardzības pieteikums” ir pieprasījums, ko dalībvalstij paudis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks un no kura var saprast nolūku saņemt bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statusu.
- (8) “pieteikuma iesniedzējs” ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas paudis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, attiecībā uz kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums;

- (9) “ģimenes locekļi”, ciktāl šāda ģimene jau pastāvējusi pirms pieteikuma iesniedzēja ieceļošanas dalībvalstu teritorijā, ir šādi starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļi, kas atrodas tajā pašā dalībvalstī saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu:
- (a) starptautiskās aizsardzības saņēmēja laulātais vai neprecējies partneris stabilās attiecībās, ja atbilstīgi dalībvalsts tiesību aktiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem neprecētus pārus uzskata par pielīdzinātiem precētiem pāriem saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi,
 - (b) šā punkta a) apakšpunktā minēto pāru vai starptautiskās aizsardzības saņēmēja nepilngadīgie bērni ar nosacījumu, ka viņi ir neprecējušies, un neatkarīgi no tā, vai viņi ir dzimuši laulībā vai ārpuslaulībā, vai arī ir adoptēti, kā noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos,
 - (c) tēvs, māte vai cits pieaugušais, kas ir atbildīgs par starptautiskās aizsardzības saņēmēju saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi, ja minētais starptautiskās aizsardzības saņēmējs ir nepilngadīgs un neprecējies;
- (10) “nepilngadīgais” ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas ir jaunāks par 18 gadiem;
- (11) “nepavadīts nepilngadīgais” ir nepilngadīgais, kas ieceļojis dalībvalstu teritorijā bez tāda pieaugušā pavadības, kurš ir atbildīgs par nepilngadīgo saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi, un kamēr šāda persona nav par viņu uzņēmusies aizgādību; tas ietver arī nepilngadīgo, kas palicis bez pavadības pēc ieceļošanas dalībvalstu teritorijā;
- (12) “uzturēšanās atļauja” ir jebkura atļauja, ko izsniegusi dalībvalsts iestāde Padomes Regulas (EK) Nr. 1030/2002 paredzētajā veidā, kas atļauj trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam uzturēties dalībvalsts teritorijā⁴³;
- (13) “izcelsmes valsts” ir valstspiederības valsts vai valstis vai bezvalstniekiem – agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts vai valstis.
- (14) “starptautiskās aizsardzības atņemšana” ir kompetentas iestādes lēmums atcelt, izbeigt vai atteikties pagarināt personas bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statusu;
- (15) “turpmāks pieteikums” ir starptautiskās aizsardzības turpmāks pieteikums, kas pausts jebkurā dalībvalstī pēc tam, kad ir pieņemts galīgais lēmums par iepriekšēju pieteikumu, tostarp gadījumos, kad pieteikuma iesniedzējs ir skaidri atsaucis savu pieteikumu, un gadījumos, kad atbildīgā iestāde ir noraidījusi pieteikumu pēc tā netiešas atsaukšanas.
- (16) “atbildīgā iestāde” ir jebkura ar tieslietām saistīta vai administratīva struktūra dalībvalstī, kas ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu un kas ir kompetenta šādās lietās pieņemt lēmumus pirmajā instancē;
- (17) “sociālais nodrošinājums” ir sociālā nodrošinājuma pabalsti, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 883/2004⁴⁴, kas ietver slimības pabalstus, maternitātes un līdzvērtīgus paternitātes pabalstus, invaliditātes pabalstus, vecuma pabalstus, apgādnieka zaudējuma pabalstus, pabalstus sakarā ar nelaimes gadījumiem

⁴³ OV L157, 15.6.2002., 1. lpp.

⁴⁴ 2004. gada 29. aprīļa Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 30.4.2004., 1. lpp.).

darbā un arodslimībām, apbedīšanas pabalstus, bezdarbnieka pabalstus, priekšlaicīgas pensionēšanās pabalstus un ģimenes pabalstus;

- (18) “sociālā palīdzība” ir pabalsti, kas tiek piešķirti papildus sociālā nodrošinājuma pabalstiem, kas minēti 17. punktā, ar mērķi nodrošināt, lai tiktu apmierinātas to personu pamatvajadzības, kurām trūkst pietiekamu resursu;
- (19) “aizbildnis” ir persona vai organizācija, ko kompetentās struktūras ir norīkojušas, lai tā palīdzētu nepavadītam nepilngadīgajam un pārstāvētu viņu šajā regulā noteiktajās procedūrās nolūkā nodrošināt bērna intereses un vajadzības gadījumā īstenot nepilngadīgās personas tiesībspēju un rīcībspēju.

3. pants

Materiālā piemērošanas joma

- 1. Šo regulu piemēro trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku kvalificēšanai par starptautiskās aizsardzības saņēmējiem un piešķirtās starptautiskās aizsardzības saturam.
- 2. Šo regulu nepiemēro citiem valstu līmeņa humanitārajiem statusiem, ko dalībvalstis saskaņā ar valstu tiesību aktiem piešķirušas personām, kuras nekvalificējas bēgļa statusam vai alternatīvās aizsardzības statusam. Ja šie statusi tiek piešķirti, tas darāms tādā veidā, lai nepastāvētu risks tos sajaukt ar starptautisko aizsardzību.

II NODAĻA

STARPTAUTISKĀS AIZSARDZĪBAS PIETEIKUMU IZVĒRTĒŠANA

4. pants

Informācijas iesniegšana un faktu un apstākļu izvērtēšana

1. Pieteikuma iesniedzējs iesniedz visus tam pieejamos elementus, kuri pamato starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Pieteikuma iesniedzējs sadarbojas ar atbildīgo iestādi un paliek uz vietas un pieejams visā procedūras laikā.
2. Šā panta 1. punktā minētie elementi ir pieteikuma iesniedzēja paziņojumi un visa dokumentācija, kas ir pieteikuma iesniedzēja rīcībā, attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja vecumu, izcelsmi, tostarp attiecīgo radnieku datiem, personu, valstspiederību(-ām) un agrākās dzīvesvietas valsti(-īm) un vietu(-ām), iepriekšējiem [starptautiskās aizsardzības pieteikumiem un jebkādas paātrinātas pārmitināšanas procedūras rezultātiem, kā noteikts Regulā (ES) Nr. XXX/XX [Pārmitināšanas regula]], ceļojumu maršrutiem, ceļošanas dokumentiem un iemesliem, kādēļ tiek lūgta starptautiskā aizsardzība.
3. Atbildīgā iestāde izvērtē pieteikuma attiecīgos elementus saskaņā ar Regulas (ES) XXX/XXX [Procedūru regula] 33. pantu.
4. Faktu, ka pieteikuma iesniedzējs jau bijis pakļauts vajāšanai vai būtiskam kaitējumam, vai tiešiem šādas vajāšanas vai šāda kaitējuma draudiem, uzskata par nopietnu norādi uz pieteikuma iesniedzēja pamatotajām bailēm no vajāšanas vai uz reālu risku ciest būtisku kaitējumu, ja vien nav dibinātu iemeslu uzskatīt, ka šāda vajāšana vai būtisks kaitējums netiks atkārtoti.
5. Ja pieteikuma iesniedzēja apgalvojumu aspektus neapliecina dokumentāri vai citi pierādījumi, saistībā ar šādiem aspektiem nepieprasa papildu pierādījumus, kad izpildīti šādi nosacījumi:
 - (a) pieteikuma iesniedzējs pielicis patiesas pūles, lai pamatotu savu pieteikumu;
 - (b) ir iesniegti visi attiecīgie elementi, kas ir pieteikuma iesniedzēja rīcībā, un ir sniegts pietiekams pamatojums attiecībā uz jebkādu citu attiecīgu elementu neesamību;
 - (c) pieteikuma iesniedzēja paziņojumi uzskatāmi par saskaņotiem un ticamiem un nav pretrunā ar specifisku un vispārēju informāciju, kas pieejama saistībā ar pieteikuma iesniedzēja lietu;
 - (d) pieteikuma iesniedzējs pieteicies starptautiskajai aizsardzībai pie pirmās iespējas, ja vien pieteikuma iesniedzējs nevar apliecināt, ka viņam bijuši dibināti iemesli, kāpēc tas nav izdarīts;
 - (e) konstatēts, ka pieteikuma iesniedzējam kopumā var uzticēties.

5. pants

Starptautiskās aizsardzības vajadzības, kas rodas uz vietas

1. Pamatotas bailes no vajāšanas vai reāls risks ciest būtisku kaitējumu var pamatoties uz notikumiem, kas notikuši, kopš pieteikuma iesniedzējs atstājis izcelsmes valsti.
2. Pamatotas bailes no vajāšanas vai reāls risks ciest būtisku kaitējumu var pamatoties darbībās, kādās pieteikuma iesniedzējs iesaistījies kopš izcelsmes valsts atstāšanas, jo īpaši, ja konstatēts, ka šīs darbības, uz kurām pamatotas bailes, izsaka un turpina izteikt izcelsmes valstī pastāvējušo pārliecību vai orientāciju.
3. Neierobežojot Ženēvas konvenciju un Eiropas Cilvēktiesību Konvenciju, pieteikuma iesniedzējam, kas iesniedz turpmāku pieteikumu saskaņā ar Regulas (ES) XXX/XXX [Procedūru regula] 42. pantu, parasti nepiešķir bēgļa statusu vai alternatīvās aizsardzības statusu, ja vajāšanas vai būtiska kaitējuma riska pamatā ir apstākļi, kurus pieteikuma iesniedzējs paša pieņemta lēmuma rezultātā radījis kopš izcelsmes valsts atstāšanas.

6. pants

Vajāšanas vai būtiska kaitējuma nodarītāji

Vajāšanas vai būtiska kaitējuma nodarītāji var būt vienīgi:

- (a) valsts;
- (b) puses vai organizācijas, kas kontrolē valsti vai būtisku valsts teritorijas daļu;
- (c) nevalstiski dalībnieki, ja ir iespējams pierādīt, ka a) un b) apakšpunktā minētie dalībnieki, tostarp starptautiskās organizācijas, nav spējīgi vai nevēlas nodrošināt aizsardzību pret vajāšanu vai būtisku kaitējumu, kā noteikts 7. pantā.

7. pants

Aizsardzības nodrošinātāji

1. Aizsardzību pret vajāšanu vai būtisku kaitējumu var nodrošināt vienīgi:
 - (a) valsts;
 - (b) puses vai organizācijas, tostarp starptautiskas organizācijas, kas kontrolē valsti vai būtisku valsts teritorijas daļu,ja tās vēlas un spēj nodrošināt aizsardzību saskaņā ar 2. punktu.
2. Aizsardzībai pret vajāšanu vai būtisku kaitējumu jābūt efektīvai un neierobežotai laikā. Aizsardzība ir uzskatāma par nodrošinātu, kad 1. punktā minētie dalībnieki veic pamatotus pasākumus, lai novērstu vajāšanu vai smaga kaitējuma ciešanu, cita starpā, uzturot efektīvu tiesību sistēmu, kuras ietvaros atklātu, darbības, kas veido vajāšanu vai smagu kaitējumu, pret tām vērstu kriminālvajāšanu un sodītu par to izdarīšanu, un pieteikuma iesniedzējam ir pieeja šādai aizsardzībai.
3. Izvērtējot, vai kāda starptautiska organizācija kontrolē valsti vai ievērojamu tās teritorijas daļu un nodrošina 2. punktā paredzēto aizsardzību, atbildīgās iestādes ievēro visus norādījumus, kas sniegti attiecīgajos Savienības tiesību aktos, jo īpaši pieejamajā Savienības līmeņa informācijā par izcelsmes valsti un izcelsmes valstu situācijas kopējā analizē, kas minētas Regulas (ES) Nr. XXX/XX [Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras regula] 8. un 10. pantā.

8. pants
Iekšējā aizsardzība

1. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma izvērtējuma ietvaros atbildīgā iestāde nosaka, ka pieteikuma iesniedzējam nav nepieciešama starptautiskā aizsardzība, ja šī persona var droši un likumīgi iecerēt izcelsmes valsts daļā un tikt tajā uzņemta, un var pamatoti sagaidīt, ka šī persona var tur apmesties, un ja šajā valsts daļā šai personai:
 - (a) nav pamatoti jābaidās no vajāšanas un nepastāv būtiska kaitējuma risks; vai
 - (b) ir pieejama aizsardzība pret vajāšanu vai būtisku kaitējumu.
2. Iekšējās aizsardzības pieejamības izvērtējumu veic, tiklīdz atbildīgā iestāde ir noteikusi, ka pretējā gadījumā būtu piemērojami kvalifikācijas kritēriji. Pierādīšanas pienākumu par iekšējās aizsardzības pieejamību uzņemas atbildīgā iestāde. Pieteikuma iesniedzējam nepieprasa pierādīt, ka pirms starptautiskās aizsardzības lūgšanas ir izmantotas visas iespējas, lai iegūtu aizsardzību savā izcelsmes valstī.
3. Pārbaudot, vai pieteikuma iesniedzējam ir pamats bailēm no vajāšanas vai pastāv reāls risks, ka tiks nodarīts būtisks kaitējums, vai ir pieejama aizsardzība pret vajāšanu vai būtisku kaitējumu izcelsmes valsts daļā saskaņā ar 1. punktu, atbildīgās iestādes, pieņemot lēmumu par pieteikumu, ņem vērā vispārējos apstākļus, kādi dominē attiecīgajā valsts daļā, un pieteikuma iesniedzēja personīgos apstākļus, ievērojot 4. pantu. Šajā nolūkā atbildīgās iestādes nodrošina, ka iegūta precīza un aktuāla informācija no visiem attiecīgajiem avotiem, tostarp pieejamā Savienības līmeņa izcelsmes valsts informācija un izcelsmes valsts situācijas kopējā analīze, kas minētas Regulas (ES) Nr. XXX/XX [Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras regula] 8. un 10. pantā, kā arī informācija un norādījumi, kurus sniedzis Apvienoto Nāciju Augstais komisārs bēgļu jautājumos.
4. Apsverot vispārējos apstākļus, kas pastāv tajā valsts daļā, kas ir aizsardzības avots, kā noteikts 7. pantā, ņem vērā šādas aizsardzības pieejamība, efektivitāte un noturīgums. Apsverot pieteikuma iesniedzēja personīgos apstākļus, īpaši ņem vērā veselību, vecumu, dzimumu, seksuālo orientāciju, dzimumidentitāti un sociālo statusu, vienlaikus izvērtējot, vai apmešanās attiecīgajā izcelsmes valsts daļā, kas tiek uzskatīta par drošu, pieteikuma iesniedzējam neradītu neparedzētas grūtības.

III NODAĻA

KVALIFICĒŠANA PAR BĒGLI

9. pants *Vajāšanas darbības*

1. Darbība tiek uzskatīta par vajāšanas darbību Konvencijas par bēgļu statusu, kas ir noslēgta Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā un grozīta ar 1967. gada 31. janvāra Ņujorkas protokolu (turpmāk “Ženēvas Konvencija”) 1. panta A punkta izpratnē, kad:
 - (a) tā ir pietiekami smaga tās rakstura vai biežuma dēļ, lai tā veidotu cilvēka pamattiesību smagu pārkāpumu, jo īpaši tādu tiesību, no kuru aizsardzības nevar atkāpties saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 15. panta 2. punktu; vai
 - (b) tā ir vairāku pasākumu, tostarp cilvēktiesību pārkāpumu, akumulācija, kas ir pietiekami smagi, lai ietekmētu indivīdu līdzīgā veidā, kā minēts a) apakšpunktā.
2. Vajāšanas darbības, kas minētas 1. punktā, cita starpā var notikt kā:
 - (a) fiziskas vai garīgas vardarbības darbības, tostarp seksuāla vardarbība;
 - (b) juridiski, administratīvi, policijas un/vai tiesu iestāžu pasākumi, kas paši par sevi ir diskriminējoši vai tiek īstenoti diskriminējošā veidā;
 - (c) kriminālvajāšana vai sods, kas ir nesamērīgs vai diskriminējošs;
 - (d) juridiskas pārsūdzības atteikums, kā rezultātā tiek piespriests nesamērīgs vai diskriminējošs sods;
 - (e) kriminālvajāšana vai sods par atteikšanos veikt militāro dienestu konflikta laikā, ja militāra dienesta veikšana ietvertu noziegumu vai tādu darbību izdarīšanu, uz ko attiecas 12. panta 2. punktā minētie izslēgšanas pamati;
 - (f) darbības, kas īpaši vērstas pret kādu dzimumu vai pret bērniem.
3. Saskaņā ar 2. panta 3. punktu ir jāpastāv saiknei starp 10. pantā minētajiem iemesliem un šā panta 1. punktā minētajām vajāšanas darbībām vai aizsardzības pret šādām darbībām trūkumam.

10. pants *Vajāšanas iemesli*

1. Izvērtējot vajāšanas iemeslus, ņem vērā šādus elementus
 - (a) rases jēdziens jo īpaši ietver apsvērumus, kas ir saistīti ar ādas krāsu, izcelsmi vai piederību kādai noteiktai etniskai grupai;
 - (b) reliģijas jēdziens jo īpaši ietver teisma, neteisma un ateisma uzskatu esamību, piedalīšanos vai nepiedalīšanos formālās kulta darbībās privāti vai publiski, vienatnē vai kopā ar citiem, citas reliģiskas darbības vai uzskatu izteikšanu, vai personīgu vai grupas uzvedību, kuras pamatā ir vai kuru izraisa jebkāda reliģiska pārliecība;

(c) valstspiederības jēdziens ietver ne vien pilsonību vai tās neesamību, bet jo īpaši ietver piederību kādai grupai, ko nosaka kultūras, etniskā vai valodas identitāte, kopēja ģeogrāfiskā vai politiskā izcelsme vai grupas attiecības ar citas valsts iedzīvotājiem;

(d) noteiktas sociālās grupas jēdziens īpaši ietver grupu, kurā:

- grupas dalībniekiem piemīt kopīgas iedzimtas pazīmes vai kopēja izcelsme, ko nevar mainīt, vai tiem piemīt kopīgas pazīmes vai pārliecība, kas ir tik svarīga identitātei vai apziņai, ka personu nevajadzētu piespiest no tās atteikties, un
- minētajai grupai attiecīgajā valstī ir īpatna identitāte, jo apkārtējā sabiedrība to uztver kā atšķirīgu;

atkarībā no apstākļiem izcelsmes valstī šis jēdziens varētu ietvert grupu, kuras kopīgā pazīme ir seksuāla orientācija (termins, kuru nevar interpretēt kā tādu, kurā ietvertas darbības, kas saskaņā ar dalībvalstu tiesību aktiem ir uzskatāmas par kriminālsodāmām); ar dzimumu saistītus aspektus, tostarp dzimuma identitāti, pienācīgi ņem vērā, lai noteiktu piederību īpašai sociālai grupai vai identificētu šādas grupas pazīmes;

(e) politisko uzskatu jēdziens jo īpaši ietver viedokļa, domu vai pārliecības esamību par jautājumu, kas saistīts ar potenciālajiem vajāšanas nodarītājiem, kuri minēti 6. pantā, un viņu politiku vai metodēm, neatkarīgi no tā, vai pieteikuma iesniedzējs rīkojies saskaņā ar šo viedokli, domām vai pārliecību.

2. Izvērtējot, vai pieteikuma iesniedzējam ir pamatotas bailes no vajāšanas, nav būtiski, vai pieteikuma iesniedzējam faktiski piemīt rases, reliģijas, valstspiederības, sociālās vai politiskās pazīmes, kas izraisa vajāšanu, ja vajāšanas nodarītājs šādas pazīmes attiecina uz pieteikuma iesniedzēju.

3. Izvērtējot, vai pieteikuma iesniedzējam ir pamatotas bailes no vajāšanas, atbildīgā iestāde nevar pamatoti sagaidīt, lai nolūkā izvairīties no vajāšanas riska savā izcelsmes valstī pieteikuma iesniedzējs uzvestos diskrēti vai atturētos no noteiktām darbībām, ja šāda uzvedība vai darbības ir raksturīgas šīs personas identitātei.

11. pants

Statusa zaudēšana

1. Trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks zaudē bēgļa statusu, ja iestājas viens vai vairāki zemāk minētie apstākļi:

- (a) persona ir brīvprātīgi no jauna pieņēmusi savas valstspiederības valsts aizsardzību;
- (b) persona ir brīvprātīgi atguvusi savu valstspiederību pēc tam, kad bija to zaudējusi;
- (c) persona ir ieguvusi jaunu valstspiederību un bauda savas jaunās valstspiederības valsts aizsardzību;
- (d) persona ir no jauna apmetusies valstī, ko atstāja vai ārpus kuras uzturējās sakarā ar bailēm no vajāšanas;
- (e) persona vairs nevar atteikties no savas valstspiederības valsts aizsardzības, jo vairs nepastāv apstākļi, saistībā ar kuriem šī persona tika atzīta par bēgli;

(f) būdama bezvalstnieks, persona var atgriezties savā agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valstī, jo vairs nepastāv apstākļi, saistībā ar kuriem viņa atzīta par bēgli.

e) un f) apakšpunktus nepiemēro bēglim, kurš var atsaukties uz nepārvaramiem iemesliem, kas izriet no iepriekš veiktas vajāšanas, lai atteiktos pieņemt valstspiederības valsts aizsardzību vai, ja viņš ir bezvalstnieks, viņa agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts aizsardzību.

2. Ja tiek piemēroti 1. punkta e) un f) apakšpunkti, atbildīgā iestāde:

(a) ņem vērā, vai apstākļu maiņa ir tik nozīmīga un neierobežota laikā, ka bēgļa bailes no vajāšanas vairs nevar uzskatīt par pamatotām;

(b) pamatojas uz precīzu un aktuālu informāciju, kas iegūta no visiem attiecīgajiem avotiem, tostarp pieejamo Savienības līmeņa izcelsmes valsts informāciju un izcelsmes valsts situācijas kopējo analīzi, kas minētas Regulas (ES) Nr. XXX/XX [Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras regula] 8. un 10. pantā, kā arī informāciju un norādījumiem, kurus sniedzis Apvienoto Nāciju Augstais komisārs bēgļu jautājumos.

12. pants Izslēgšana

1. Trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku izslēdz no to personu loka, kas kvalificējami kā bēgli, ja:

(a) uz šo personu attiecas Ženēvas konvencijas 1. panta D punkta darbības joma, kas attiecas uz aizsardzību vai palīdzību, ko sniedz Apvienoto Nāciju Organizācijas struktūras vai aģentūras, izņemot Apvienoto Nāciju Organizācijas Augsto komisāru bēgļu jautājumos. Ja šāda aizsardzība vai palīdzība jebkādu iemeslu dēļ izbeigta, līdz galam nenokārtojot šādu personu stāvokli saskaņā ar attiecīgajām Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas rezolūcijām, minētās personas paša šā fakta dēļ ir tiesīgas gūt labumu no šīs regulas;

(b) tās valsts kompetentās iestādes, kurās šī persona uzturas, atzinušas, ka šai personai ir tāds tiesību un pienākumu apjoms, kāds izriet no šīs valsts valstspiederības, vai tam līdzvērtīgs tiesību un pienākumu apjoms.

2. Trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku izslēdz no to personu loka, kas kvalificējami kā bēgli, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka:

(a) šī persona ir izdarījusi noziegumu pret mieru, kara noziegumu vai noziegumu pret cilvēci, kā noteikts starptautiskos dokumentos, kas sagatavoti, lai paredzētu noteikumus pret šādiem noziegumiem;

(b) pirms šī persona tika uzņemta kā bēglis, viņa ir ārpus patvēruma valsts izdarījusi smagu nepolitisku noziegumu; tas nozīmē laiku, kad izdota uzturēšanās atļauja, pamatojoties uz bēgļa statusa piešķiršanu; īpaši nežēlīgas darbības, pat ja tās veiktas šķietami politisku mērķu vārdā, var atzīt par smagiem nepolitiskiem noziegumiem;

(c) šī persona ir vainīga darbībās, kas ir pretējas ANO mērķiem un principiem, kuri izklāstīti ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā.

3. Šā panta 2. punktu piemēro personām, kas kūda vai citādi piedalās 2. punktā minēto noziegumu vai darbību izdarīšanā.
4. Izvērtējot, vai aizsardzība saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu vairs nepastāv, atbildīgā iestāde noskaidro, vai attiecīgā persona bija spiesta pamest attiecīgās iestādes vai aģentūras darbības zonu. Tas ir gadījums, kad šīs personas drošība ir bijusi nopietni apdraudēta, un konkrētajai iestādei vai aģentūrai nav bijis iespējams garantēt, ka personas dzīves apstākļi šajā zonā atbilstu šai iestādei vai aģentūrai uzticētajai misijai.
5. 2. punkta b) un c) apakšpunktu izpratnē kā smagus nepolitiskus noziegumus kvalificē šādas darbības:
 - (a) īpaši nežēlīgas darbības, ja attiecīgā darbība ir nesamērīga attiecībā pret šķietamajam politiskajam mērķim,
 - (b) terora akti, kam raksturīga cietsirdība pret civiliedzīvotājiem, pat tādā gadījumā, ja tie ir veikti ar politisku mērķi.
6. Personas izslēgšana no bēgļa statusa ir atkarīga tikai no tā, vai ir ievēroti no 1. līdz 5. punktam izvirzītie nosacījumi, un tā nav pakļauta nekādai papildu proporcionalitātes pārbaudei saistībā ar konkrēto gadījumu.

IV NODAĻA

BĒGLA STATUSS

13. pants

Bēgļa statusa piešķiršana

Atbildīgā iestāde piešķir bēgļa statusu trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kas tiek kvalificēts kā bēglis saskaņā ar II un III nodaļu.

14. pants

Bēgļa statusa atcelšana, izbeigšana vai atteikums to pagarināt

1. Atbildīgā iestāde atceļ, izbeidz vai atsakās pagarināt trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka bēgļa statusu, ja:
 - (a) šī persona vairs nav uzskatāma par bēgli saskaņā ar 11. pantu;
 - (b) šī persona saskaņā ar 12. pantu būtu jāizslēdz vai ir izslēgta no to persona loka, ko kvalificē kā bēgli;
 - (c) bēgļa statusa piešķiršanā izšķiroša nozīme bijusi nepareizi uzrādītiem vai neuzrādītiem faktiem, tostarp viltotu dokumentu izmantošanai;
 - (d) ir pamatots iemesls uzskatīt, ka šī persona rada draudus tās dalībvalsts drošībai, kurā viņa uzturas;
 - (e) šī persona pēc notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu rada draudus tās dalībvalsts sabiedrībai, kurā viņa uzturas;
 - (f) piemēro 23. panta 2. punktu.
2. Situācijās, kas aprakstītas no 1. punkta d) apakšpunkta līdz f) apakšpunktam, atbildīgā iestāde var izlemt nepiešķirt bēgļa statusu, ja šāds lēmums vēl nav pieņemts.
3. Personas, uz kurām attiecas 1. punkta d) līdz f) apakšpunkts vai 2. punkts, ir tiesīgas izmantot tiesības, kas uzskaitītas Ženēvas Konvencijas 3., 4., 16., 22., 31., 32. un 33. pantā, vai līdzīgas tiesības, ciktāl šīs personas atrodas dalībvalstī.
4. Neskarot 4. panta 1. punktā noteikto bēgļa pienākumu darīt zināmus visus būtiskos faktus un sniegt visu attiecīgo viņa rīcībā esošo dokumentāciju, dalībvalsts, kas piešķirusi bēgļa statusu, individuāli par katru personu parāda, ka attiecīgā persona zaudējusi bēgļa statusu vai nekad nav bijusi bēglis saskaņā ar šā panta 1. punktu.
5. Atbildīgās iestādes lēmumi, ar ko atceļ, izbeidz vai atsaka pagarināt bēgļa statusu saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu, stājas spēkā tikai trīs mēnešus pēc lēmuma pieņemšanas, tāpēc lai nodrošinātu trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam iespēju lūgt uzturēšanās tiesības dalībvalstī, balstoties uz citu pamatu saskaņā ar attiecīgajiem Savienības un valstu tiesību aktiem.

15. pants

Bēgļa statusa pārskatīšana

Lai piemērotu 14. panta 1. punktu, atbildīgā iestāde pārskata bēgļa statusu, jo īpaši:

- (a) ja Savienības līmeņa izcelsmes valsts informācija un izcelsmes valsts situācijas kopējā analīze, kas minēta Regulas (ES) Nr. XXX/XX [Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras regula] 8. un 10. pantā, liecina par ievērojamām izmaiņām izcelsmes valstī, kas ir būtiskas saistībā ar pieteikuma iesniedzēja aizsardzības vajadzībām;
- (b) pirmo reizi atjaunojot bēglim izsniegto uzturēšanās atļauju.

V NODAĻA

KVALIFICĒŠANA ALTERNATĪVĀS AIZSARDZĪBAS STATUSAM

16. pants

Būtisks kaitējums

Būtisku kaitējumu, kas minēts 2. panta 5. punktā, veido:

- (a) nāves sods vai tā izpilde; vai
- (b) pieteikuma iesniedzēja spīdzināšana vai necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās pret viņu izcelsmes valstī; vai
- (c) smagi un individuāli draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā.

17. pants

Statusa zaudēšana

- 1. Trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks vairs nav tiesīgs uz alternatīvo aizsardzību, ja apstākļi, kuru dēļ piešķirts alternatīvās aizsardzības statuss, vairs nepastāv vai ir mainījušies tādā mērā, ka aizsardzība vairs nav nepieciešama.
- 2. Atbildīgā iestāde:
 - (a) ņem vērā, vai apstākļu izmaiņas ir tik būtiskas un neierobežotas laikā, ka persona, kas tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību, vairs nesaskaras ar reālu būtiska kaitējuma risku;
 - (b) pamatojas uz precīzu un aktuālu informāciju, kas iegūta no visiem attiecīgajiem avotiem, tostarp pieejamo Savienības līmeņa izcelsmes valsts informāciju un izcelsmes valsts situācijas kopējo analīzi, kas minēta Regulas (ES) Nr. XXX/XX [Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras regulas] 8. un 10. pantā, vai informāciju un norādījumiem, kurus sniedzis Apvienoto Nāciju Augstais komisārs bēgļu jautājumos.
- 3. Šā panta 1. punktu nepiemēro alternatīvās aizsardzības statusa saņēmējam, kurš var atsaukties uz nepārvaramiem iemesliem, kas izriet no iepriekš nodarīta būtiska kaitējuma, lai atteiktos pieņemt valstspiederības valsts aizsardzību vai, ja viņš ir bezvalstnieks, kuram nav valstspiederības, viņa agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts aizsardzību.

18. pants

Izslēgšana

- 1. Trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku izslēdz no to personu loka, kas tiesīgas uz alternatīvo aizsardzību, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka:
 - (a) šī persona ir izdarījusi noziegumu pret mieru, kara noziegumu vai noziegumu pret cilvēci, kā noteikts starptautiskos dokumentos, kas sagatavoti, lai paredzētu noteikumus pret šādiem noziegumiem;
 - (b) šī persona ir izdarījusi smagu noziegumu;

- (c) šī persona ir vainīga darbībās, kas ir pretējas ANO mērķiem un principiem, kuri izklāstīti ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā;
 - (d) šī persona rada draudus tās dalībvalsts sabiedrībai vai drošībai, kurā viņa uzturas;
 - (e) šī persona pirms uzņemšanas attiecīgajā dalībvalstī ir izdarījusi vienu vai vairākus noziegumus, uz kuriem neattiecas a), b) un c) apakšpunkts un par kuriem būtu piemērojams brīvības atņemšanas sods, ja tie būtu izdarīti attiecīgajā dalībvalstī, un ja šī persona ir atstājusi savu izcelsmes valsti vienīgi tādēļ, lai izvairītos no soda par minētajiem noziegumiem.
2. Šā panta 1. punkta a) līdz d) apakšpunktus piemēro personām, kuras kūda vai citādi piedalās punktā minēto noziegumu vai darbību izdarīšanā.

VI NODAĻA

ALTERNATĪVĀS AIZSARDZĪBAS STATUSS

19. pants

Alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršana

Atbildīgā iestāde piešķir alternatīvās aizsardzības statusu trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kas ir tiesīgs saņemt alternatīvo aizsardzību saskaņā ar II un V nodaļu.

20. pants

Alternatīvās aizsardzības statusa atcelšana, izbeigšana vai atteikums to pagarināt

1. Atbildīgā iestāde atceļ, izbeidz vai atsaka pagarināt trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka alternatīvās aizsardzības statusu, ja:
 - (a) šī persona vairs nav uzskatāma par tiesīgu uz alternatīvo aizsardzību saskaņā ar 17. pantu;
 - (b) pēc tam, kad šai personai piešķirts alternatīvās aizsardzības statuss, saskaņā ar 18. pantu šī persona būtu jāizslēdz vai ir izslēgta no to personu loka, kas tiesīgas uz alternatīvo aizsardzību;
 - (c) alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršanā izšķiroša nozīme bijusi šīs personas nepareizi uzrādītiem vai neuzrādītiem faktiem, tostarp viltotu dokumentu izmantošanai;
 - (d) piemēro 23. panta 2. punktu.
2. Neierobežojot 4. panta 1. punktā noteikto trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka pienākumu darīt zināmus visus būtiskos faktus un sniegt visu attiecīgo viņa rīcībā esošo dokumentāciju, dalībvalsts, kas piešķirusi alternatīvās aizsardzības statusu, individuāli par katru personu parāda, ka attiecīgā persona vairs nav vai vispār nav tiesīga uz alternatīvo aizsardzību saskaņā ar šā panta 1. punktu.
3. Atbildīgās iestādes lēmumi, ar ko atceļ, izbeidz vai atsaka pagarināt alternatīvās aizsardzības statusu saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu, stājas spēkā tikai trīs mēnešus pēc lēmuma pieņemšanas, tāpēc lai nodrošinātu trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam iespēju lūgt uzturēšanās tiesības dalībvalstī, balstoties uz citu pamatu saskaņā ar attiecīgajiem Savienības un valstu tiesību aktiem.

21. pants

Alternatīvās aizsardzības statusa pārskatīšana

Lai piemērotu 20. panta 1. punktu, atbildīgā iestāde pārskata alternatīvās aizsardzības statusu, jo īpaši:

- (a) ja Savienības līmeņa izcelsmes valsts informācija un izcelsmes valsts situācijas kopējā analīze, kas minēta Regulas (ES) Nr. XXX/XX [Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras regula] 8. un 10. pantā, liecina par ievērojamām izmaiņām izcelsmes valstī, kas ir būtiskas saistībā ar pieteikuma iesniedzēja aizsardzības vajadzībām,

- (b) pirmo un otro reizi atjaunojot alternatīvās aizsardzības saņēmējam izsniegto uzturēšanās atļauju.

VII NODAĻA

STARPTAUTISKĀS AIZSARDZĪBAS SAŅĒMĒJU STARPTAUTISKĀS AIZSARDZĪBAS TIESĪBU UN PIENĀKUMU SATURS

I SADAĻA *KOPĪGI NOTEIKUMI*

22. pants *Vispārīgi noteikumi*

1. Bēgļiem un personām, kurām ir piešķirts alternatīvās aizsardzības statuss, ir šajā nodaļā noteiktās tiesības un pienākumi. Šī nodaļa neierobežo Ženēvas konvencijā noteiktās tiesības un pienākumus.
2. Šo nodaļu piemēro gan bēgļiem, gan personām, kas tiesīgas uz alternatīvo aizsardzību, ja vien nav norādīts citādi.
3. Starptautisko saistību noteiktajās robežās, pirms piešķirt pabalstus saistībā ar piekļuvi nodarbinātībai un sociālajam nodrošinājumam, personai ir jāizsniedz uzturēšanās atļauja.
4. Piemērojot šīs nodaļas noteikumus, ņem vērā īpašo situāciju, kādā atrodas personas ar īpašām vajadzībām, piemēram, nepilngadīgas personas, nepavadīti nepilngadīgie, personas ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēki, grūtnieces, vienīgais no vecākiem ar nepilngadīgiem bērniem, cilvēku tirdzniecības upuri, cilvēki ar garīgās veselības traucējumiem un cilvēki, kuri ir bijuši pakļauti spīdzināšanai, izvarošanai vai citiem smagas psiholoģiskās, fiziskās vai seksuālās vardarbības veidiem, ar nosacījumu, ka viņu situācijas individuālais novērtējums liecina par to, ka viņiem ir īpašas vajadzības.
5. Piemērojot šīs nodaļas noteikumus, kas saistīti ar nepilngadīgajiem, attiecīgās iestādes vispirms ņem vērā bērnu intereses.

23. pants *Aizsardzība pret izraidīšanu*

1. Dalībvalstis ievēro neizraidīšanas principu saskaņā ar to starptautiskajām saistībām.
2. Kad 1. punktā minētās starptautiskās saistības to neaizliedz, dalībvalstis var izraidīt bēgli vai alternatīvās aizsardzības saņēmēju neatkarīgi no tā, vai šīs personas statuss ir vai nav oficiāli atzīts, ja:
 - (a) ir pamats uzskatīt, ka šī persona rada draudus tās dalībvalsts drošībai, kurā viņa uzturas;
 - (b) šī persona pēc notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu rada draudus konkrētās dalībvalsts sabiedrībai.

Šajos gadījumos turklāt atceļ bēgļa statusu vai alternatīvās aizsardzības statusu saskaņā ar, attiecīgi, 14. vai 20. pantu.

24. pants
Informācija

Kompetentās iestādes starptautiskās aizsardzības saņēmējiem sniedz informāciju par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bēgļa statusu vai alternatīvās aizsardzības statusu pēc iespējas drīzāk pēc tā piešķiršanas. Šo informāciju sniedz tādā valodā, kādu aizsardzības saņēmējs saprot vai kāda tam pamatoti būtu jāsaprot, un tajā ietver skaidras norādes uz sekām, ja netiek ievērotas 28. pantā noteiktās saistības par pārvietošanos Savienības teritorijā.

Šīs informācijas veidu un saturu nosaka Komisija īstenošanas aktos, kas pieņemti saskaņā ar Regulas (ES) XXX/XXX [Procedūru regula] 58. panta 1. punktā minēto pārbaudes procedūru.

25. pants
Ģimenes vienotības saglabāšana

1. Starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļi, kas atsevišķi nekvalificējas šādas aizsardzības saņemšanai, ir tiesīgi pieprasīt uzturēšanās atļauju saskaņā ar valstī noteiktajām procedūrām un ciktāl tas ir savienojams ar ģimenes locekļa personīgo tiesisko statusu.
2. Uzturēšanās atļaujai, kura izdota saskaņā ar 1. punktu, ir tāds pats termiņš kā uzturēšanās atļaujai, kas izdota starptautiskās aizsardzības saņēmējam, un tā ir atjaunojama. Ģimenes loceklim piešķirtas uzturēšanās atļaujas derīguma termiņš principā nav ilgāks par starptautiskās aizsardzības saņēmēja uzturēšanās atļaujas termiņu.
3. Uzturēšanās atļauju nepiešķir ģimenes loceklim, ja tas ir vai tiktu izslēgts no starptautiskās aizsardzības atbilstoši III un V nodaļai.
4. Ja to paredz valsts drošības vai sabiedriskās kārtības apsvērumi, uzturēšanās atļauju ģimenes loceklim neizsniedz, un uzturēšanās atļaujas, kas jau ir izsniegtas, atceļ vai neatjauno.
5. Ģimenes locekļiem, kuriem ir izsniegta uzturēšanās atļauja saskaņā ar 1. punktu, ir tās tiesības, kas paredzētas no 27. panta līdz 39. pantam.
6. Dalībvalstis var izlemt, ka šo pantu piemēro arī citiem tuviem radniekiem, kuri dzīvojuši kopā kā ģimenes locekļi izcelsmes valsts atstāšanas laikā vai pirms pieteikuma iesniedzēja ieceļošanas dalībvalstu teritorijā un kuri tobrīd pilnībā vai galvenokārt bija starptautiskās aizsardzības saņēmēja apgādībā.

II SADAĻA
TIESĪBAS UN PIENĀKUMI SAISTĪBĀ AR UZTURĒŠANOS UN DZĪVESVIETU

26. pants
Uzturēšanās atļaujas

1. Ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc starptautiskās aizsardzības piešķiršanas personai izsniedz uzturēšanās atļauju, izmantojot vienoto formātu, kas noteikts Regulā (EK) Nr. 1030/2002.
 - (a) Bēgļa statusa saņēmējiem uzturēšanās atļaujas derīguma termiņš ir trīs gadi, un pēc tam to var atkārtoti pagarināt uz trim gadiem.

- (b) Alternatīvās aizsardzības statusa saņēmējiem uzturēšanās atļaujas derīguma termiņš ir viens gads, un pēc tam to var atkārtoti pagarināt uz diviem gadiem.
- 2. Uzturēšanās atļauju nepagarina vai atceļ šādos gadījumos:
 - (a) ja kompetentās iestādes atsauc, izbeidz vai atsakās atjaunot trešās valsts valstspiederīgā bēgļa statusu saskaņā ar 14. pantu un alternatīvās aizsardzības statusu saskaņā ar 20. pantu;
 - (b) ja piemēro 23. panta 2. punktu;
 - (c) ja tas nepieciešams valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai.
- 3. Piemērojot 14. panta 5. punktu un 20. panta 3. punktu, uzturēšanās atļauju atsauc tikai pēc šajās normās minētā trīs mēnešu perioda beigām.

27. pants

Ceļošanas dokumenti

- 1. Kompetentās iestādes izsniedz ceļošanas dokumentus bēgļa statusa saņēmējiem veidā, kas noteikts Ženēvas konvencijai pievienotajā sarakstā, un ar minimālajām drošības pazīmēm un biometriju, kas paredzēta Padomes Regulā (EK) Nr. 2252/2004⁴⁵. Šie ceļošanas dokumenti ir derīgi vismaz vienu gadu.
- 2. Alternatīvās aizsardzības statusa saņēmējiem, kuri nevar iegūt valsts pasi, kompetentās iestādes izsniedz ceļošanas dokumentus ar minimālajām drošības pazīmēm un biometriju, kas paredzēta Regulā (EK) Nr. 2252/2004.i. Šie dokumenti ir derīgi vismaz vienu gadu.
- 3. Šā panta 1. un 2. punktā minētos dokumentus neizsniedz, ja to paredz valsts drošības un sabiedriskās kārtības apsvērumi.

28. pants

Pārvietošanās brīvība dalībvalsts teritorijā

- 1. Starptautiskās aizsardzības saņēmēji var brīvi pārvietoties tās dalībvalsts teritorijā, kura piešķirusi starptautisko aizsardzību, tostarp izvēlēties dzīvesvietu šajā teritorijā ar tādiem pašiem noteikumiem un ierobežojumiem, kādi tiek piemēroti trešo valstu valstspiederīgajiem, kas likumīgi uzturas teritorijās un ir līdzīgā situācijā.
- 2. Starptautisko saistību robežās starptautiskās aizsardzības saņēmējam, kurš saņem noteiktus īpašus sociālā nodrošinājuma vai sociālās palīdzības pabalstus, var piemērot uzturēšanās nosacījumus, taču tikai tad, ja šādi uzturēšanās nosacījumi ir nepieciešami, lai veicinātu aizsardzības saņēmēja integrāciju dalībvalstī, kas ir piešķirusi šādu aizsardzību.

29. pants

Pārvietošanās Savienībā

- 1. Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem nav tiesību uzturēties citās dalībvalstīs, izņemot to dalībvalsti, kura ir nodrošinājusi aizsardzību. Tas neskar tiesības pieteikties un tikt uzņemtam uzturēties citās dalībvalstīs saskaņā ar attiecīgajiem Savienības un

⁴⁵

2004. gada 13. decembra Padomes Regula (EK) Nr. 2252/2004 par standartiem dalībvalstu izdotās pasēs un ceļošanas dokumentos (OV L 385, 29.12.2004., 1. lpp.)

valstu tiesību aktiem un tiesības brīvi pārvietoties saskaņā ar 21. panta nosacījumiem Konvencijā, ar ko īsteno Šengenas Nolīgumu .

2. Ja aizsardzības saņēmēju atrod dalībvalstī, kura nav tam nodrošinājusi aizsardzību, un tam nav tiesību uzturēties vai dzīvot šajā valstī saskaņā ar attiecīgajiem Savienības vai valstu tiesību aktiem, šai personai piemēro atpakaļuzņemšanas procedūru, kas noteikta Dublīnas regulas (ES) Nr. xxx/xxx 20. panta 1. punkta e) apakšpunktā.

III SADAĻA

AR INTEGRĀCIJU SAISTĪTĀS TIESĪBAS

30. pants

Piekļuve nodarbinātībai

1. Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem uzreiz pēc aizsardzības piešķiršanas ir tiesības iesaistīties nodarbinātībā vai pašnodarbinātībā saskaņā ar vispārējiem noteikumiem, kas piemērojami profesionālai darbībai un sabiedriskajiem pakalpojumiem.
2. Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem nodrošina vienlīdzīgu attieksmi kā pret tās dalībvalsts valstspiederīgajiem, kas ir piešķīrusi aizsardzību, saistībā ar:
 - (a) darba apstākļiem, tostarp darba samaksu un atbrīvošanu no darba, darba laiku, atvaļinājumu un brīvdienām, kā arī veselības un drošības prasībām darba vietā;
 - (b) biedrošanās brīvību un piederību organizācijām vai dalību organizācijā, kas pārstāv darba ņēmējus vai darba devējus, vai jebkādā organizācijā, kuras biedriem ir konkrēta nodarbošanās, tostarp attiecībā uz šādu organizāciju nodrošinātām priekšrocībām;
 - (c) ar nodarbinātību saistītām izglītības iespējām pieaugušajiem, arodapmācību, tostarp kvalifikācijas celšanas kursiem, praktisko pieredzi darba vietā;
 - (d) konsultāciju pakalpojumiem, ko sniedz nodarbinātības dienesti.
3. Kompetentās iestādes vajadzības gadījumā veicina pilnīgu piekļuvi 2. punkta c) un d) apakšpunktā minētajiem pasākumiem.

31. pants

Izglītības pieejamība

1. Nepilngadīgajām personām, kurām ir piešķirta starptautiskā aizsardzība, ir pilnīga pieeja izglītības sistēmai saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem kā tās dalībvalsts valstspiederīgajiem, kas ir nodrošinājusi aizsardzību.
2. Pieaugušajiem, kuriem ir piešķirta starptautiskā aizsardzība, ir pieeja vispārīgās izglītības sistēmai, tālākapmācībai vai pārkvalificēšanās iespējām saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem kā trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri likumīgi uzturas šajā dalībvalstī un atrodas līdzīgā situācijā.

32. pants

Piekļuve kvalifikāciju un prasmju atzīšanas procedūrām

1. Dalībvalsts, kas ir piešķīrusi starptautisko aizsardzību, nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret starptautiskās aizsardzības statusa saņēmējiem un dalībvalsts valstspiederīgajiem

saistībā ar spēkā esošajām ārvalstu diplomu, apliecību un citu oficiālu kvalifikācijas apliecinājumu atzīšanas procedūrām.

2. Kompetentās iestādes veicina pilnīgu piekļuvi 1. punktā minētajām procedūrām tiem starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, kuri nevar sniegt dokumentārus pierādījumus par savu kvalifikāciju, neskarot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/36/EK 2. panta 2. punktu un 3. panta 3. punktu⁴⁶.
3. Dalībvalsts, kas ir piešķirusi starptautisko aizsardzību, nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret starptautiskās aizsardzības saņēmējiem un dalībvalsts valstspiederīgajiem saistībā ar piekļuvi atbilstošām shēmām viņu iepriekšējo zināšanu un pieredzes novērtēšanai, apstiprināšanai un akreditācijai.

33. pants

Sociālais nodrošinājums

Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem saistībā ar sociālo nodrošinājumu nodrošina vienlīdzīgu attieksmi kā pret tās dalībvalsts valstspiederīgajiem, kas ir piešķirusi aizsardzību.

34. pants

Sociālā palīdzība

1. Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem saistībā ar sociālo palīdzību nodrošina vienlīdzīgu attieksmi kā pret tās dalībvalsts valstspiederīgajiem, kas ir piešķirusi aizsardzību.

Piekļuvi konkrētai sociālajai palīdzībai, kas noteikta valstu tiesību aktos, var nodrošināt ar nosacījumu, ka starptautiskās aizsardzības saņēmējs efektīvi iesaistās integrācijas pasākumos.
2. Alternatīvās aizsardzības statusa saņēmējiem dalībvalstis sociālo palīdzību var ierobežot līdz pamatpabalstiem.

35. pants

Veselības aprūpe

1. Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem ir pieejama veselības aprūpe saskaņā ar tādiem pašiem atbilstības nosacījumiem kā tās dalībvalsts valstspiederīgajiem, kura šādu aizsardzību piešķirusi.
2. Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, kuriem ir īpašas vajadzības, piemēram, grūtniecēm, personām ar invaliditāti, personām, kuras ir bijušas pakļautas spīdzināšanai, izvarošanai vai citiem smagas psiholoģiskās, fiziskās vai seksuālās vardarbības veidiem, vai nepilngadīgajām personām, kuras ir cietušas no ļaunprātīgas izmantošanas, nolaidības, ekspluatācijas, spīdzināšanas, cietsirdības, necilvēcīgas un degradējošas izturēšanās vai no bruņota konflikta, nodrošina atbilstošu veselības aprūpi, tostarp vajadzības gadījumā garīgās veselības traucējumu ārstēšanu, saskaņā ar tādiem pašiem atbilstības noteikumiem kā tās dalībvalsts valstspiederīgajiem, kura šādu aizsardzību piešķirusi.

⁴⁶

2005. gada 7. septembra Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu ([OV L 255, 30.9.2005., 22. lpp.](#)).

36. pants
Nepavadīti nepilngadīgie

1. Kompetentās iestādes iespējami īsā laikā pēc starptautiskās aizsardzības piešķiršanas un, vēlākais, piecu darba dienu laikā veic nepieciešamos pasākumus, kas noteikti Regulas ES Nr. xxx/xxx [Procedūru regulas] 22. panta 1. punktā, lai nodrošinātu nepavadītu nepilngadīgo pārstāvību, ko realizē likumīgs aizbildnis vai vajadzības gadījumā organizācija, kas ir atbildīga par nepilngadīgo aprūpi un labklājību, vai jebkāds cits atbilstošs pārstāvis, tostarp tāds, kas pamatots ar tiesību aktiem vai tiesas nolēmumu.

Ja par aizbildni iecelta organizācija, tā iespējami īsā laikā norīko personu, kas ir atbildīga par aizbildņa pienākumu veikšanu attiecībā uz nepavadīto nepilngadīgo paskaņā ar šo regulu.

2. Ieceltajam aizbildnim ir pienākums nodrošināt, lai nepilngadīgajai personai būtu pieejamas visas tiesības, ko paredz šī regula. Attiecīgās iestādes regulāri novērtē ieceltā aizbildņa darbību.
3. Nepavadītās nepilngadīgās personas izmitina vienā no zemāk minētajiem veidiem:
 - (a) kopā ar pieaugušu radnieku;
 - (b) audžuģimenē;
 - (c) centros, kur ir īpaši apstākļi nepilngadīgo izmitināšanai;
 - (d) citās izmitināšanas vietās, kas piemērotas nepilngadīgajiem.

Nepilngadīgās personas viedokli ņem vērā atbilstoši viņa vecumam un brieduma pakāpei.

4. Brāļus un māsas pēc iespējas atstāj kopā, ņemot vērā attiecīgās nepilngadīgās personas intereses un sevišķi viņas vecumu un brieduma pakāpi. Nepavadītu nepilngadīgo dzīvesvietas maiņas ierobežo līdz minimumam.
5. Ja nepavadītam nepilngadīgajam ir piešķirta starptautiskā aizsardzība un viņa ģimenes locekļu meklēšana vēl nav uzsākta, dalībvalstis sāk viņu meklēšanu iespējami īsā laikā pēc starptautiskās aizsardzības piešķiršanas, vienlaikus aizsargājot nepilngadīgā intereses. Ja meklēšana jau ir uzsākta, vajadzības gadījumā to turpina. Ja ir apdraudēta nepilngadīgā vai viņa tuvu radnieku dzīvība vai veselība, sevišķi tad, ja viņi palikuši izcelsmes valstī, jārūpējas, lai informāciju par šādām personām savāktu, apstrādātu un pārsūtītu kā konfidencialu.
6. Personām un organizācijām, kuras strādā ar nepavadītiem nepilngadīgajiem, nodrošina pastāvīgu atbilstošu apmācību par nepilngadīgo tiesībām un vajadzībām un bērnu aizsardzības standartiem, kas noteikti Regulas ES Nr. xxx/xxx [Procedūru regula] 22. pantā.

37. pants
Izmitināšanas vietu pieejamība

1. Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem ir pieejama izmitināšana saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem, kā tiem, kas ir attiecināmi uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kas likumīgi uzturas dalībvalstu teritorijā un ir līdzīgā situācijā.
2. Valstu praksi izmitināt starptautiskās aizsardzības saņēmējus pēc iespējas dažādās vietās īsteno, iespēju robežās nepieļaujot starptautiskās aizsardzības saņēmēju

diskrimināciju un nodrošinot vienlīdzīgas iespējas saistībā ar izmitināšanas vietu pieejamību.

38. pants

Piekļuve integrācijas pasākumiem

1. Lai veicinātu starptautiskās aizsardzības saņēmēju integrāciju sabiedrībā, starptautiskās aizsardzības saņēmējiem ir pieejami dalībvalstu nodrošinātie integrācijas pasākumi, jo īpaši valodu kursi, pilsoniskās ievirzes un integrācijas programmas un arodapmācība, ņemot vērā viņu īpašās vajadzības.
2. Dalībvalstis var noteikt dalību integrācijas pasākumos kā obligātu.

39. pants

Repatriācija

Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, kas vēlas tikt repatriēti, sniedz palīdzību.

VIII NODAĻA

ADMINISTRATĪVĀ SADARBĪBA

40. pants ***Sadarbība***

Katra dalībvalsts norīko valsts kontaktpunktu un paziņo tā adresi Komisijai. Komisija minēto informāciju sniedz pārējām dalībvalstīm.

Dalībvalstis kopā ar Komisiju veic visus piemērotos pasākumus, lai izveidotu tiešu sadarbību un informācijas apmaiņu starp kompetentajām iestādēm.

41. pants ***Personāls***

Iestādes un citas organizācijas, kas piemēro šīs regulas noteikumus, ir saņēmušas vai saņem nepieciešamo apmācību, un attiecībā uz jebkuru informāciju, ko tās saņēmušas darba gaitā, ievēro konfidencialitātes principu, kā noteikts valstu tiesību aktos.

IX NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

42. pants

Komitejas procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja, [kas izveidota saskaņā ar Regulas (ES)XXX/XXX [Procedūru regula] 58. pantu]. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Atsaucoties uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.
3. Atsaucoties uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 8. pantu kopā ar tās 5. pantu.

43. pants

Uzraudzība un novērtēšana

Ne vēlāk ka divus gadus pēc šīs regulas stāšanās spēkā un ik pēc pieciem gadiem pēc tam Komisija sniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs regulas piemērošanu un vajadzības gadījumā ierosina nepieciešamos grozījumus.

Dalībvalstis nosūta Komisijai visu minētā ziņojuma sagatavošanai piemēroto informāciju ne vēlāk kā deviņus mēnešus pirms minētā termiņa beigām.

44. pants

Grozījums Direktīvā 2003/109/ES

1. Direktīvas 2003/109/ES 4. pantā iekļauj šādu 3a. punktu:

“3a. Ja starptautiskās aizsardzības saņēmēju atrod dalībvalstī, kura nav tam nodrošinājusi starptautisko aizsardzību, un šai personai nav tiesību tajā uzturēties vai dzīvot saskaņā ar attiecīgajiem Savienības vai valsts tiesību aktiem, likumīgās uzturēšanās periods pirms šādas situācijas netiek ņemts vērā, aprēķinot 1. punktā minēto periodu.”

2. Direktīvā iekļauj šādu 26a. pantu:

"26a. pants

Direktīvas 4. panta 3a. punkta transponēšana

Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas 4. panta 3a. punkta prasības vēlākais līdz [ierakstīt datumu, kad pagājuši seši mēneši pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā]. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju."

45. pants
Atcelšana

Direktīvu 2011/95/EK atceļ no dienas, kad stājas spēkā šī regula. Atsauces uz atcelto direktīvu uzskata par atsaucēm uz šo regulu, un tās lasa saskaņā ar atbilstības tabulu II pielikumā.

46. pants
Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šo regulu sāk piemērot no [sešus mēnešus no tās spēkā stāšanās].

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama dalībvalstīs saskaņā ar Līgumiem.

Briselē,

*Padomes vārdā
priekšsēdētājs
[...]*